[...]ციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

პარასკევი, 13 სექტემბერი 1918 წ.

ერთობა

ფასი 40 კაპ.

გაზეთის [...] თვით 9 მანეთი ცალკე ნომერი ყველგან 40 კაპ. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—1 მან. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. საჩქარო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მომწერლებმა ფული [...] სით უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ, почтов. ящ. 199. Редакція „Эртоба". სხვა ადრესით გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს. რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ, Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 196 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 196

[...]ღეს, 13 სექტემბერს, დილის 10 საათზე, ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკლე[...]იაში იქნება გადახდილი ორი წლის თავის წირვა და პანაშვიდი ქუთაისის კლასიკურ გიმნაზიის მასწავლებლის

ისიდორე მირიანის ძე გიგინეიშვილის

[...]ულის მოსახსენებლათ, რასაც აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ განსვენებულის მეუღლე მარგარიტა და გოგოლა.

[...]რმათ დამწუხრებულნი და გულ მოკლულნი დედა მარიამი, მეუღლე პელაგია თავისი პატარა შვილებით ლეო და თამრიკოთი, ძმა გიორგი და [...]ა დარიკო ქურთაშვილები, და ნატალია, სიძე ალექსანდრე მთვარელიშვილები, სიდედრი დარიკო მონადიროვი, დისწულები ანნა ჩუბინიძე, მარიამ ჩარმაძე, ევგენია აბულაძე, ამით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ [...]რომ ხანმოკლე ავათმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა მათთვის ძვირფასი და საყვარელი

ზაქარია (შაქრო) ლევანის ძე ქურთაშვილი.

პანაშვიდი გადახდილი იქნება პარასკევს ენკენისთვის 13 საღამოს 6 საათზე საკუთარი ბინა დავიდოვის ქუჩა № 8 დაკრძალვის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული.

პარტიული მუშაობა

[...]რტიული მუშაობა სოციალ-დემოკ[...]ტიული ორგანიზაციების მთავარი [...]ოხია. იგი ამაში ხედავს თავის სიძ[...]რეს და ამ გზით იქმნება მტკიცე [...]ლიტიკური პარტია. უკანასკნელი გა[...]ოება ფართო მასას შეგნებულათ შეა[...]პირებს და წარმოშობს ისეთ საზოგა[...]ებრივ ორგანოს, რომლის სალ-კლდე [...] დაიმსხვრევა ყოველგვარ რეაქციის [...]აშები.

[...] როდისმე სოციალ-დემოკრატიულ [...]ტიას და მის ორგანოებს მუშაობა [...]როდათ, ეს სწორეთ ახლაა, ახლა [...]ა გაცხოველდეს და გაორკეცდეს [...]თო მასსის ყოველმხრივი კულტუ[...]ლი მუშაობა, რომელიც მკვიდრ სა[...]ველს ჩაუყრის დემოკრატიულ თავი[...]ლებას და მის ეკონომიურ და პოლი[...]კურ აღორძინებას.

[...]ლხმა და საზოგადოთ დემოკრატიამ [...]ოლიუცია იმისათვის მოახდინა, სა[...]გადოების უუფლებო უმრავლესობამ [...]ლება იმისათვის მოიპოვა, რომ მან [...]მოკრატიის ყველა მოთხოვნები დააკ[...]ოფილოს და მით გზა გაიკაფოს იმ [...]ოლოვო მიზნისაკენ, რომელსაც იგი [...]რფის.

[...]რევოლიუციის პირველ ხანებში ფარ[...] მასსა სტიქიურათ რევოლიუციონუ[...] კლასის დროშის ქვეშ მოქმედებს [...] მის ლოზუნგების გარშემო ტრია[...]ბს, მაგრამ რევოლიუციასაც აქვს თა[...]ი მაღლა აწევის და დაბლა დაშვე[...] ხანა. პირველ ხანაში ფართო დე[...]კრატია უმთავრესათ პოლიტიკურ [...]თხოვნას აყენებს და დემოკრატიის [...]ინავე ელემენტებთან ერთად ძველი [...]ბილების დანგრევას მოითხოვს და [...] მაგიერ ახალის დამყარებას. საზო[...]ოებრივი მსვლელობა, კლასობრივი [...]ფერენციაცია და პოლიტიკური სურ[...]ების სხვადასხვაობა მალე თავს იჩენს, [...]ადსხვა კლასები თავის სპეციფიკურ [...]ნებს ისახავს, საზოგადოების ჯგუფე[...] ერთმანეთს ეყოფიან და აქიდან იწ[...]ა რევოლიუციის დაბლა დაშვება.

[...]ხლა ფეხს იკიდებს სხვადასხვა კლა[...]ის ეკონომიური და პოლიტიკური [...]ტერესები და რევოლიუციის პირველ [...]ში არსებული მთლიანი ფრონტი ირ[...]ვა. სხვანაირად არც შეიძლება. გან[...]უთრებით იქ, საცა წარმოების ურთი[...]ობა განვითარების უმაღლეს საფე[...]ზე არ იმყოფება და მთელი საზოგა[...]ება ორ მთავარ კლასებათ არ არის [...]ყოფილი: ბურჟუაზიათ და პროლეტა[...]ატად.

[...]განსაკუთრებით ჩვენში ამ დასახელე[...]ლ კლასებს შორის ტრიალებს საზო[...]დოების უდიდესი ნაწილი. საშუალო [...] წვრილი ბურჟუაზია: გლეხკაცობა და [...]რები—ხელოსნები. ესენი რევოლიუ[...]ის ბედის გადამწყვეტნი არიან და [...]ნი აგვირგვინებენ გამარჯვებას, ესენი [...]ს უწყობენ დემარცხებას.

[...]ბურჟუაზია ვერ გაიმარჯვებს, თუ მას [...]რდში არ უდგას ჩვენ მიერ დასახე[...]ბული ფართო საშუალო კლასი; ვერც [...]შათა კლასი განამტკიცებს მოპოვებულ [...]ვისუფლებას, უკეთუ ეს კლასი მას [...]რს არ დაუჭერს. რევოლიუციის მოხ[...]დენა კი არა, რევოლიუციის მიერ მოპოვებულ თავისუფლების შენარჩუნებაა მთავარი საქმეო, ამბობდა ვილჰელმ ლიბკნეხტი.

მოპოვებულის შენარჩუნება კი შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როცა მუშათა კლასი, რევოლიუციის მთავარი მამოძრავებელი ძალა ზევით დასახელებულ კლასს თავის გავლენის ქვეშ დააყენებს და ბურჟუაზიულ გავლენისაგან გაანთავისუფლებს.

ეს კი შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როცა თვით მუშათა კლასს აქვს მჭიდრო კავშირი, შეგნებული და ორგანიზაციული პარტიული მუშაობა და მისი კულტურულ მოქმედებით ყოველ მხრივ ძლიერდება. სხვა გზით მას არ შეუძლია გავლენის ქვეშ დააყენოს თავისუფლების ბედის გადამწყვეტი ფართო მასსა. წინაალმდეგ შემთხვევაში, უკანასკნელი უსაშინელეს რეაქციონურ ძალათ იქცევა და თავის გარშემო ყოველიფერს წალეკავს. ყოველი ფიზიკური ძალა—ამბობს მარქსი—ფიზიკური ძალის საშუალებით უნდა დაემხოს. მაგრამ იდეია, შეგნება იგივე ფიზიკური ძალაა, უკეთუ იგი ფართო მასსის ხელმისაწვდომი გახდება.

შეგნებული და კულტურულად ყოველ მხრივ გათვითცნობიერებული მუშათა კლასი შესძლებს ფართო მასსაში შეგნება შეიტანოს, სტიქიური მოვლენა დაასუსტოს და მით ნამდვილ დემოკრატიულ მოძრაობას მტკიცე საძირკველი ჩაუყაროს.

რევოლიუციაში სტიქია და სტიქიური მოძრაობა უნდა განიდევნოს და მის ადგილი თანდათან შეგნებულმა მიმდინარეობამ უნდა დაიკავოს. წინაალმდეგ შემთხვევაში, ანარქია და ანარქიული მოძრაობა წალეკს ყველაფერს და საშინელი რეაქცია გამეფდება.

რუსეთის პირველ რევოლიუციის დროს, როცა რეაქციამ თავი წამოყო და მოკლე ხნით მოპოებული დაასამარა, ჩვენმა ადგილობრივმა მუშათა კლასმა თავი გადაირჩინა სრული განადგურებისაგან მხოლოდ თავის პარტიულ მჭიდრო ორგანიზაციებით და გლეხებზე და წვრილ ბურჟუაზიაზე საგრძნობელი ზეგავლენით. მან ასეთი გზით შესძლო რეაქციის დამღუპველი გავლენისაგან განთავისუფლება.

ჩვენში არსებული ანარქია დიდი რეაქციის დაწყების მომასწავებელია და ამ მიმდინარეობის განელება და მისი ჩახშობა მხოლოდ მუშათა კლასს შეუძლია, მხოლოდ მას შეუძლია პარტიულ და ფართო კულტურულ მუშაობის მეოხებით ანარქიის სტიქიაში შეგნება შეიტანოს და დემოკრატიული წყობილება განამტკიცოს.

დემოკრატიული წყობილების განმტკიცება კი შეიძლება მაშინ, როცა მუშათა კლასი დემოკრატიის მოთხოვნილებას დააკმაყოფილებს, ამ ნიადაგზე იგი იმუშავებს, როგორც პარლამენტში, ისე ხალხში, როგორც საზოგადოებრივ დაწესებულებებში, ისე კულტურულში.

პარტიული მუშაობა მას სისწორით დაანახვებს, რომ იგი არ ახდენს სოციალისტურ რევოლიუციას, პარტიული და კულტურული მუშაობა, მისი ორგანიზაციები, შესძლებენ არსებულ რევოლიუციონურ მოძრაობას უტოპია-ანარქია თავიდან ააცილოს. უტოპიზმი პარტიის დამღუპველია და ამ მავნე სენის თავიდან აცილება კი შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როცა მუშათა კლასი პარტიულ მუშაობას, კულტურულ მოქმედებას დაიწყებს, როგორც თავის წრეში, ისე ფართო დემოკრატიაში. წინაალმდეგ შემთხვევაში, თავისუფლება, დემოკრატიული რესპუბლიკა დაინგრევა. შეგნებული პოლიტიკური და პარტიული მუშაობა ანარქიას ჩააქრობს და ეკონომიურ ცხოვრებასაც მოაწესრიგებს.

რევოლიუციური ორგანიზაციები და მთავრობა

დემოკრატიული რევოლიუციური ორგანიზაციები აღმოცენდენ რევოლიუციის ე. ი. ნგრევის ხანაში. რუსეთის რევოლიუციამ როგორც ვიცით, არაჩვეულებრივი ხასიათი მიიღო: მთელი ორგანიზმი სახელწიფოსი ძირიანათ გაანგრია. არ დაუტოვებია ძველი ორგანოებიდან არც ერთი: ამ რიგათ სახელმწიფო დარჩა უაპარატოთ.

მისი სისწრაფით შექმნა შეუძლებელი იყო სახელმწიფოებრივ ფარგლებში, და აი ამის ნაცვლად თვითეული ჯგუფი, პროფესია, წრე თვით დაეპატრონა ამა თუ იმ დარგს სახელმწიფო მართველობისას. ერთნი გახდენ ბატონი ქალაქის, მეორენი სოფლის, მესამენი ქარხნების, მეოთხენი გზების, მასწავლებლები სკოლის და სხვ. სხვაფრივ შეუძლებელი იყო მაშინ.

სულ უპატრონობას ასეთი ჯგუფური პატრონების და ხელმძღვანელების განჩენა სჯობდა. მარა სახელმწიფო ამ გზით ვერ აშენდება.

ბოლშევიზმმა ეს ნაწილობრივი ხელში ჩაგდება მართველობის დარგებისა პრინციპათ აღიარა, სისტემათ ან უკეთ რომ ვთქვათ, უსისტემობის გამეფებათ აქცია და ამით თავის რეაქციონური მეწვრილმანური კომუნიზმი გაიბატონა.

აქედან წარმოიშვა, როგორც ლოღიკური აუცილებლობა ყველა დარგის არევ-დარევა, გზების შეჩერება, წარმოების შეწყვეტა და მართველობის სრული დემორალიზაცია. ამაზე აშენდა ის მტაცებლობითი და განმანაწილებელი კომუნიზმი, რომელმაც ასეთი უსაშინელესი შედეგი მოიტანა მთელი ქვეყნისათვის.

ჩვენი დემოკრატია თავიდანვე არ გაჰყვა საერთოთ ამ გზას და ამით იხსნა ჩვენი ქვეყანა საბოლოოთ განადგურებისაგან.

ჩვენი რევოლიუციური ორგანიზაციები თუმცა რყევისა და ბრძოლის შემდეგ, მაგრამ მაინც დაადგენ იმ გონიერ და არსებითათ უფრო რევოლიუციონურ გზას, რომელიც შეიცავს ჯგუფურ და პროფესიული მართველობის ნაცვლად სახელმწიფოებრივ მართველობის შექმნას. სახელმწიფო თხოულობს ერთი ცენტრიდან მართვას, მთელი სისტემის ერთ ძაფზე აცმას, ერთ პრინციპზე აგებას.

ამით აღწევს იგი სახელმწიფოებრივ მთლიანობას და წესრიგს მთელი ორგანიზმის მოძრაობაში.

ნაკლიც რომ ქონდეს რამე ასეთ სისტემას, ის მაინც ყოველთვის აჯობებს უნაკლო ანარქიულ მართველობას ე. ი. მართველობის ფუნქციების დაცალკევებას და განთვითებას.

დემოკრატიის და მით უმეტეს რევოლიუციური დემოკრატიის პირდაპირი მოვალეობაა დღეს ასეთ სახელმწიფოებრივ მთლიანობის აღდგენას ხელი შეუწყოს. რევოლიუციონერობა ის კი არ არის, რომ ყველგან და ყველასფერში რევოლიუციონური ორგანიზაცია ხაზეინათ, პატრონათ გამოვიდეს და ჩაერიოს.

რევოლიუციონერობა იმაში მდგომარეობს, რომ სახელმწიფო აპარატი დემოკრატიის სასარგებლოთ და დემოკრატიის სურვილ-ინტერესების თანახმად ამოქმედდეს. ამის საშუალებაა—არა ანარქისტული ზომა - ამა თუ იმ სახელმწიფოებრივ ფუნქციის ხელში ჩაგდება—არამედ თვით სახელმწიფო ხელმძღვანელობის მოწესრიგება.

დემოკრატიულ საქართველოში დემოკრატიას ამის სრული საშუალება აქვს, იგი ბატონობს მთავრობაში, ბატონობს საკანონმდებლო დაწესებულებაში. და თუ ამასთანავე იგი პირდაპირ ერევა ამა თუ იმ ფუნქციის ასრულებაში, ამით მხოლოდ უშლის ხელს თავის წარმომადგენელთ სისტემა შექმნან და წესიერათ აამუშაონ სახელმწიფო აპარატი.

ჩვენში დღეს კი ბევრი მაგალითია ასეთი ჩარევის. იმაზე მეტი, ვინემ სახელმწიფოს შეუძლია მოითმინოს და აიტანოს. ხშირათ კომისარი მინისტრის განკარგულებას აუქმებს და წინაალმდეგს სჩადის.

[...]არის შემთხვევა, როცა რევოლიუციური კომიტეტი არჩეულ თუ დანიშნულ პირებს თავის უფლებით ითხოვს სამსახურიდან. და თვითონ ნიშნავს ახალ პირს ამა თუ იმ თანამდებობაზედ; ან დააწესებს კანტროლს, მაგრამ არა იმისთვის, რომ თვალყური ადევნოს და შენიშნული უწესოებანი მთავრობას მოახსენოს, ე. ი. თავის წარმომადგენლებს მთავრობაში დაეხმაროს, არამედ იმისთვის, რომ კანტროლის საშვალებით თვითონ იმთავროს, კანტროლი ამ შემთხვევაში ხდება უფროსათ, მისი წარმგზავნი კი მართველობათ. ამ რიგათ იქმნება ისევ ანარქია.

მართალია ეს რევოლიუციის პირველ თვეების ნაანდერძევია, მართალია ეს რევოლიუციურ პრაქტიკით თითქოს მიღებული და დაკანონებულია, მაგრამ ვიმეორებ, რაც კარგი და სასარგებლო იყო 1917 წელს, ნგრევის ხანაში, ის გამოუსადეგარია აღმშენებლობის პროცესის დროს. რაც მაშინ ნამდვილ რევოლიუციონურ როლს თამაშობდა. დღეს უკვე ამ რევოლიუციის ხელის შემშლელია.

როცა, მაგ., რკინის გზა მინისტრის [...] არა მარტო მის უფლებების შეკვეცას არა თუ მოითხოვს, არამედ კიდეც ახორციელებს, ის აღმშენებლობას მხოლოდ ხელს უშლის.

ეს არის არა თანამშრომლობა და დახმარება თავისი მთავრობის, არამედ შებორკვა და მოქმედების საშუალების წართმევა. რაღა საჭირო იყო ამ შემთხვევაში მინისტრის დაყენება? თუ იგი მმართველი არაა—მაშასადამე, მხოლოდ ჯამაგირის მიმღები ყოფილა. დემოკრატიას კი ასეთი მოხელეობის შექმნა არ უყვარს.

ამიტომ საჭიროა და აუცილებელი დღეს რევოლიუციური ორგანიზაციები მტკიცეთ დაადგენ პოლიტიკური კანტროლის და პოლიტიკურ ზედამხედველობის როლს, ხოლო მართველობაში პირდაპირ ჩარევისაგან თავი დაიჭირონ.

ამ მხრით იგინი მეტს რევოლიუციურ საქმეს გააკეთებენ და საქართველოს რესპუბლიკას მეტს სარგებლობას მოუტანენ.

მეორე გიბრალტარი თეთრ ზღვაზე

მას შემდეგ, რაც ფინლიანდია და ბალტიის ნაპირი რუსეთს ჩამოშორდა, რუსეთი, თუ სამუდამოთ არა, დიდი ხნით მაინც ბალტიის ზღვას გამოეთხოვა. მაგრამ არა მარტო რუსეთმა დაკარგა ბალტიის ზღვა, თვით ინგლისისთვისაც, რომელსაც პირდაპირი მიმოსვლა ჰქონდა რუსეთთან ბალტიის ზღვით, ეს გზა დაიხურა. ამ გზის დახურვას, თავის თავათ ცხადია, მეტათ დიდი მნიშვნელობა აქვს მთელი ინგლისის ეკონომიურ ცხოვრებისათვის როგორც ამ ომის პროცესში, ისე ომის შემდეგაც. დაახლოვებით ამგვარსავე მოვლენას ჩვენ ვხედავთ შავ ზღვაზედაც: თუ წარმოვიდგენთ, რომ ომის გათავების შემდეგ ხელახლათ გაიხსნება დარდანელი და ბოსფორი ინგლისელები იმ შემთხვევაშიაც ნახავენ შავი ზღვის ნავთსადგურებს არა რუსეთის, არამედ გერმანიის, უკრაინის, ან სათათრეთის ხელში. ჩვენ შეგვიძლია დაახლოვებით ვსთქვათ, რომ რუსეთის მდგომარეობა დღეს იგივეა, რაც იყო მეთვრამეტე საუკუნემდე, როდესაც შვეცია, პოლონეთი და სათათრეთი დასავლეთ ევროპის გზას უკრავდენ რუსეთს.

ინგლისი არა თუ ომის შემდეგ, ომის დროსაც ვერ მოითმენს იმ ეკონომიურ მხრივ დიდათ მნიშვნელოვან ადგილების ხელიდან გაშვებას, რომელთაც ის მფლობელობს ჩრდილო რუსეთში. ინგლისელები შეეცდებიან იქ საკმაო ჯარის გაგზავნას, რომ გამაგრდენ და შექმნან მეორე გიბრალტარი თეთრ ზღვაზე.

რამდენადაც ვიცით, მურმანზე და არხანგელსკის ირგვლივ უკვე გროვდება საკმაო საოკუპაციო რაზმები, რომელნიც შესდგებიან ჩეხო სლოვაკების, სერბიელების, იტალიელების და რუსის თეთრგვარდიელებისაგან ინგლის-საფრანგეთის აფიცრების მეთაურობით. და მიუხედავათ ტროცკის ოფიციალური განცხადებისა ამას წინეთ, რომ ყოფილ მოკავშირეთა დესანტი უფრო სიმბოლიური ხასიათისაა, ვინემ რეალური ძალაო, ბოლშევიკები მაინც გრძნობენ მომავალ საფრთხეს, გრძნობენ, რომ მურმანის მხრის ამბები ქმნიან ახალ აღმოსავლეთის ფრონტს და ცდილობენ იქ ჯარის გაგზავნას. ძნელი წარმოსადგენია, რომ ბოლშევიკებმა შესძლონ ახლად აღმოცენებულ ფრონტის დაშლა და დესანტის განადგურება, მით უმეტეს, რომ ბოლშევიკებს დღეს რეგულიარული ჯარი არ გააჩნია, ეგრედ წოდებული სოციალისტური არმია კი უმეტეს შემთხვევაში წარმოადგენს ყაჩაღ ავაზაკთა გროვას, ეს კი ცოტა გარანტიას იძლევა საკმაო წინაალმდეგობა გაუწიოს იმ დესანტს, რომელიც ინგლისელ აფიცრების მეთაურობით მურმანზე იყრიან თავს.

ამ რიგათ აქ ისევ თუ სერიოზული ბრძოლა მოსალოდნელია, ეს ისევ გერმანელ-ინგლისელთა შორის. რუსეთის ტერიტორია კვლავ გახდება ამით საერთაშორისო ბრძოლის ასპარეზათ, მაგრამ თვით რუსეთს მასში უფრო პასიური როლი ექნება დათმობილი, სანამ იგი არ შესძლებს თავის სახელმწიფოებრივობის აღდგენას, რაც ახლო მომავალში არც ისე იოლია.

ი. სალაყაია.

პ რ ე ს ა

სომხური პრესა სომეხ ლტოლვილთა შესახებ წერას განაგრძობს.

სომხურ, ნაციონალისტურ ძველ გაზეთებს ამ საკითხში თავისი ხმა შეუერთა სომეხთა სახალხო პარტიის, აგრეთვე ნაციონალისტურმა, ახლად მოვლენილმა „ჟოღოვურდი ძაინ"-მა.

ამ საგანზე წერილს გაზეთი ასე ათავებს:

„მოვესწრებით იმ დღეს, როცა სომხის ხალხი დაუბრუნდება თავის დაფლეთილ, დანგრეულ სამშობლოს სახლ კარს, მაგრამ როგორის გრძნობით, როგორის ნაღველით მოიგონებს ის მის ძველის ძველი მეზობლის ქართველი ხალხის მისდამი დამოკიდებულებას იმ ისტორიულ განსაცდელის ხანაში, რომელშიაც სომხის ხალხი იმყოფებოდა ამ ჟამად ამის შესახებ ორი აზრი შეუძლებელია".

მაშასადამე, სომხის ხალხი, როცა თავის კერას დაუბრუნდება, წყევა კრულვით მოიგონებს საქართველოს, ქართველობას!

ჩვენ კი ახლავე შეგვიძლია სრულიად წინაალმდეგი ვიწინასწარმეტყველოთ:

დადგება ჟამი, როცა სომხის ხალხს, სომხის დემოკრატიას თვალები აეხილება. მაშინ ის დაინახავს მტერ მოყვარეს.

დაინახავს იმ პოლიტიკურ ავანტიურისტებს, დაშნაკელების სახით, რომლებიც მას განთავისუფლებას ჰპირდებოდენ, ნამდვილათ კი დაღუპვის გზაზე მიჰყავდათ.

დაინახავს იმ ჯურის ხალხსაც, სომხის ბურჟუაზიისა და სამღვდელოების სახით, რომლებიც სომეხ გაჭირვებულთა დახმარებაზე გაჰკიოდენ, თითონ კი ჯიბეებს მაგრათ იტენიდენ ოქრო-ვერცხლითა.

და მაშინ დადგება განკითხვის დღე!

მცირედი რისხვა თავს ამ დროს არც სომეხთა ხალხურად წოდებულ პარტიას დაატყდება, ვითარცა ოქროს მოყვარულთ იმ დროს, როცა მოყვასი მისი შიმშილით კვდებოდა.

დეპეშები

(ამიერ-კავკასიის დეპეშათა სააგენტო).

11 სექტემბერი.

გერმანიის ტრანს-ოკეანეს პრეს-ბიუროს ცნობა. 2, 3 და 4 სექტემბერს გერმანიის აეროპლანებმა ინგლისის და საფრანგეთის ჯარების „ზურგში" ყუმბარები ჩაყარეს.

ბერლინი. პერონნ-კამბრეს სამხრეთით ინგლისელების ახალი იერიშები მოვიგერიეთ. იერიშები მოვიგერიეთ აგრეთვე გამ-სენ-კვენტინის გზაზე. ელეტთან ბრძოლაა.

„კიევსკაია მისლის" ცნობით ავსტრო-უნგრეთის ჯარების უფროსს ეკატერინოსლავში მცხოვრებთათვის 300 ათასი მანეთი გადასახადი შეუწერია იარაღის ჩაუბარებლობის გამო.

12 სექტემბერი.

ბერლინი. იპრის სამხრეთით და ლაბასის არხილს ჩრდილოეთით ინგლისელების იერიშის მოგერიების დროს წამოვიყვანეთ ტყვეები. გუზოკურტის სამხრეთით, ენეისთან, ცხარე ბრძოლა გაჩაღდა. ფრონტის ზოგიერთ ნაწილებში მტერმა შესძლო მოახლოვებოდა ჩვენს პოზიციებს. წამოვიყვანეთ 3 ათასი ტყვე. გამ-სენ კვენტინის ორივე მხარეს მტრის იერიშები მოვიგერიეთ. ენსა და ელეტს შუა საარტილერიო სროლაა. საღამოთი მტერმა იერიშები დაიწყო, სულ უშედეგოთ დამთავრდა.

სტამბოლი. პალესტინის ფრონტი. ზღვის პირის რაიონში ბრძოლაა. რკინის გზის სადგურის ტულ კერმ-რამლეის სამხრეთით ჩვენი მზვერავები შეიჭრენ მტრის პოზიციაში. მტრის ერთი რაზმი მდ. იორდანეს დასავლეთით ჩვენმა ჯარებმა მოიმწყვდიეს.

ვენა. აზიაგოს მაღლობზე მტრის ორი მზვერავი რაზმის შემოტევა უშედეგო იყო. პიავის ფრონტზე სასტიკი საარტილერიო სროლაა.

პარიზი. ვუპის სამხრეთ-აღმოსავლეთით გერმანელების მიერ მოტანილი კონტრ იერიში მოვიგერიეთ. ფრანგებმა წაიყვანეს ტყვეები და ტყვიისმფრქვევეები. ლაფოს და [...]-ესენის მიდამოებში გერმანელებმა 6-ჯერ სცადეს იერიშით მოსვლა. იერიშები მოვიგერიეთ და 150 კაცი ტყვედ წამოვიყვანეთ.

კიევი (ბერლინით) მოხალისეთა რაზმი განაგრძობს წინსვლას შავი ზღვის პირად გელენჯიხის სამხრეთით. ტუაპსედან იმყოფება დღენახევრის სავალზე.

ლონდონი. საადმირალო იუწყება, რომ 2 სექტემბერს დაიღუპა ინგლისის „გამანადგურებელი ნავი". ეკიპაჟი გადარჩა.

სახალხო გვარდია სამეგრელოში

3 სექტემბერი.

ზუგდიდის მაზრის 16 სოფლისგან ახალ-სენაკში დელეგაცია მოვიდა და გვარდიის შტაბთან მოლაპარაკება დაიწყო. დელეგაციაში შედიან: უჩა დადიანი, თომა ხვიტია, პავლე ჯიშკარიანი, ადამურ ბერიშვილი. არც ერთს იმათ მანდატი არ აღმოაჩნდათ, რის გამო ისინი დააკავეს მათი ნამდვილი ფიზიონომიის გამოსარკვევად. უჩა დადიანი კი გაუშვეს. ირკვევა, რომ მას ძალას ატანენ გვარდიას მოელაპარაკოს. ამას თუ დავუმატებთ იმ გარემოებასაც, რომ მოსულ დელეგატთაგანი ბევრი ან აზნაურათ ინათლავს თავს, ან თავადათ, ეს ერთხელ კიდევ მაჩვენებელია იმისი, რომ მობოლშევიკო გლეხები სახალხო გვარდიას თავად-აზნაურობის მთავრობის ჯარს ეძახიან და როგორც ასეთთან, მასთან მოლაპარაკება მხოლოდ თავად-აზნაურობას შეუძლიათ, მათი აზრით.

10—11 საათზე მთელი გვარდია დაიძრა დ. ხობისკენ. ბაზარი მთლად განადგურებულია. ამ ერთი თვის წინად გვასალიას რაზმს, რომელიც უმთავრესად ზუგდიდსა და ხობს შორის სოფლებში მოქმედებს, გამოუგზავნია ულტიმატუმი ხობისათვის, წარედგინათ 25 ათასი (ზოგიერთის ჩვენებით 60 ათასი) მანეთი კონტრიბუცია და იარაღიც ჩაებარებია მათთვის. როგორც ამბობენ, მცხოვრებნი აწიოკების თავიდან ასაცდენად აპირებდენ კიდეც ამ ფულის შეგროვებას და გადაცემას, მაგრამ ადგილობრივმა კომისარმა აკრძალა ფულის შეგროვება და ზუგდიდიდან 60 კაცისაგან შემდგარი შეიარაღებული რაზმი ჩამოუყვანია.

როდესაც ულტიმატუმს ვადა გაუვიდა, გვასალია თავის „შაიკით" მოსდგომია მდინარე ხობს და დაბისთვის საშინელი სროლა აუტეხია. ქალაქს რამდენიმე დღის განმავლობაში იცავდა რაზმი ზუგდიდლებისა და ადგილობრივ მცხოვრებლებისა, მაგრამ ავაზაკები სოფელს თავს არ ანებებდენ და იქამდე მიუყვა-

ნიათ, რომ დამცველ რაზმებს ტყვია-წამალი გამოლევიათ და რადგან მაშველი ჯარი არსაიდანა ჩნდა, ამის გამო, მას ქალაქი დაუტოვებია.

რაზმების ქალაქიდან გასვლა და მძარცველების შემოსვლა ერთი იყო. შეიარაღებულ ბრბოს თან შემოყოლია მრავალი უიარაღო, მაგრამ „შეიარაღებული" ტომრებით, კალათებით. ყველაფერი წაღებულია, არ არის ერთი დუქანი, რომ გაუძარცვავი დარჩენოდათ, მხოლოდ კუზოების ორი მაღაზია კუზოებით დაუტოვებიათ ხელუხლებელი. ორი საათის განმავლობაში ქალაქი მძარცველების ხელში იყო, მაგრამ ამ ცოტა ხანშიც მოუსწრიათ მრავალ საქონლის წაღება. რამდენიმე სახლი სულ ტყვიებით არის დარცხრილული. ორი საათის თარეშის შემდეგ დამცველ რაზმებს ისინი უკან გაურეკიათ. ავაზაკთა ბრბო შესდგება ე. წ. „სალდათებისაგან", რომელნიც უმთავრესად შემდეგ სოფლებიდა არიან: აბასთუმანი, ხეცერა, ნარაზენი და მის ახლო მახლო მდებარე პატარა სოფლებიდან. ხეცერადან ზუგდიდის მიმართულებით იმყოფება ერთი „შაიკა" ვილაც დარასელიას მეთაურობით. უმთავრესი „შაიკას" კი, რომლის შტაბი ს. ნარახენში იმყოფება, მეთაურობს სანდრო გვასალია. ეს უკანასკნელი ჯერ კიდევ ძველი რეჟიმის დროს ეწეოდა ყაჩაღობას. რევოლიუციის პირველ ხანებში მას თავისი პროფესია ცოტა ხნით გადაუგდია, მაგრამ როდესაც ჩვენს მხარეში ნიადაგი მოუმზადდა ყველა ჯურის მოძრაობებს, ისიც სათავეში ჩასდგომია ერთ-ერთ „შაიკას" და განაგრძობდა თავის ბნელ საქმეებს ბალშევიკის მარკით. ამ უკანასკნელ ხანებში კი, როგორც ამბობენ, მას გული გაუტყდა და შეეცადა ბოლო მოეღო, დაეშალა თავისი რაზმი, და ამ მიზნით რამდენჯერმე დელეგაცია გამოუგზავნია ახალ სენაკში მთავრობის წარმომადგენლებთან მოსალაპარაკებლად. პირდებოდა მთავრობას იარაღს დავყრი, მხოლოდ იმ პირობით, რომ არავინ დასჯილიყო, მაგრამ ამაში მისი (გვასალიას) „სალდათებმა" მეთაურის ღალატი დაინახეს, აყარეს რა მას იარაღი უარი განაცხადეს მთავრობისათვის იარაღის ჩაბარებაზე. ასეთსავე აგიტაციას ეწეოდენ „სალდათები" სოფლის ყრილობებზე და სასტიკათ სჯიდენ მას, ვინც სურვილს განაცხადებდა იარაღის ჩაბარებაზე. მომხდარა ისეთი მაგალითი, რომ ოთხი თუ ხუთი კაცი დაუჭერიათ „სალდათებს" და წაუყვანიათ ასეთსავე „ჯიუტობის" გამო. რამდენიმე დღის შემდეგ თავის მეთაურს, გვასალიას, ისევ ნდობა გამოუცხადეს, იარაღი ჩააბარეს და ისევ შეუდგენ საქმეს, ეტყობა ის დაეთანხმა თავის ბრბოს აზრს. სოფელი კი მათგან აოხრებულია. აქაურ გლეხებს ამ სამი თვის წინათ ცოტათი სწამდათ მათი „სოციალიზმი", მაგრამ დღეს აშკარა შეიქნა მთელი ავლა-დიდება ამ ქირისუფლებისა. დღეს მათ მხოლოდ ის გლეხები თანაუგრძნობენ, ვისაც შვილი, ძმა, თუ სხვა ოჯახის წევრი მიუცია მათთვის და სამაგიეროდ ნადავლით სარგებლობს.

4 სექტემბერი.

გვარდიის მთელი რაზმი ოთხ კოლონიდ გაიყო. ოთხივე ერთ ადგილისკენ, მხოლო სხვადასხვა გზით მიიმართება დასახელებულ სოფლებისკენ, რომ გზა მოუჭრას და ხელში ჩაიგდოს მთავარი ძალები „შაიკისა". ჩვენი იერიშები მიმართულია ოთხი მხრით აბასთუმან-ხეცერა-ნარაზენზე. თვითეულ კოლონას თან აქვს ზარბაზნები და ტყვიის მფრქვევლები. ჯერ შეტაკება არ გვქონია. ადვილი შესაძლებელია, რომ ბრძოლაც არ მოგვიხდეს. ჩვენი მოწინაამდეგე ძლიერ დაწვრილმანებულია, ის ქურდულად დაძრწის სოფლიდან სოფლად.

სუსტს სჩაგრავენ, უიარაღო გლეხობაზე იჩენენ გმირობას და როცა ძლიერს ხედავენ, მას გაურბიან და გზადაგზა ყველაფერს აოხრებენ. თუ დაკნინებული და მახინჯია საზოგადოთ ჩვენებური ბალშევიზმი, ეს ხომ მისი უკანასკნელი საფეხურია.

დაწვრილებითი ცნობები შემდეგ წერილში. ჯერ მხოლოდ დასაწყისია ოპერაციის და როგორი იქნება ჩვენი მოქმედება, ეს ბევრით დამოკიდებულია იმაზე, გამოიჩენს თუ არა ჩვენი მოწინააღმდეგე საკმარის გმირობას, რომ იარაღით ხელში გაგვიწიოს წინააღმდეგობა. მაგრამ თუ ძველი გზით იარეს ჯარების გამოჩენისას იარაღი მიმალეს და უდანაშაულო ცხვრებივით მოინდომეს თავიანთ თავის ჩვენზე შემოტყუილება, მაშინ მათთან ბრძოლა დიდ ხანს გაგრძელდება და ძნელიც გახდება, მაგრამ ამას ახლო მომავალი გვაჩვენებს.

ნარწინი.

მთავრობაში

შინაგან საქმეთა მინისტრის მოხსენებით მთავრობამ დაადგინა: მიეცეს შინაგან საქმეთა სამინისტროს 10 მილიონიან ფონდიდან 1604 მ. 61 კ. რომელიც ...

...ნებულის ბორჩალოს მაზრაში ხარჯების დასაფარავად.

დაარსდეს კომისია შინაგან საქმეთა, იუსტიციის და შრომის მინისტრთაგან, რომელმაც მცოდნე პირთა დახმარებით უნდა გამოარკვიოს საკითხი უქმე დღეების შესახებ.

დაევალოს შინაგან, ფინანსთა, ვაჭრობა მრეწველობის და გზათა მინისტრებს გამოარკვიონ საკითხი გადატანილ საქონელზე საფუთო გადასახადის დაწესების შესახებ. შინაგან საქმეთა მინისტრს დაევალოს წარმოადგინოს კანონ-პროექტი ამ გადასახადიდან შემოსული თანხის ქალაქთა საჭიროებისათვის მოხმარების შესახებ.

უარი ეთქვას ქალაქ თფილისს 5 მილიონ მანეთის სესხის მიცემაზე.

გაუქმებულ იქნას სპარსეთის საზღვარზე რუსეთის კომისარიატი, სალიკვიდაციო ფული მოსამსახურეთ არ მიეცემათ.

—

სამხედრო მინისტრის მოხსენებით დაადგინეს: მიეცეს სამხ. მინისტრს 20,000 მ. 10 მილ. ფონდიდან სამხედრო წესდებათა გამოსაცემათ.

ახალი ამბები

ყუმბარები. გუშინ, 11 სექტემბერს, საღამოს 8 საათზე, ვორონცოვის ძეგლთან, სასტუმრო „ფირუზა"-ში მოხდა აფეთქება, გასკდა რამდენიმე ყუმბარა. განსაკუთრებულმა რაზმმა გაჩხრიკა სასტუმრო და მე 7 №-ში, სადაც ყუმბარები აფეთქდა, აღმოაჩინა ვინმე წერეთლის სურათი. ერთი საათის შემდეგ რაზმმა დააკავა კაცი, რომელიც აღმოჩნდა ნიკოლოზ ივანეს ძე წერეთელი. ნომერში სცხოვრობდა კიდევ ვინმე რუხაძე. წერეთელი რაზმმა ციხეში გაგზავნა. გამოძიება სწარმოებს. საქმის ვითარება ეცნობა გამომძიებელს და პროკურორს.

◆ **შავი ზღვის რკინის გზა.** თფილისში ამ ჟამად იმყოფება შავი ზღვის რკინის გზის მაშენებელი საზოგადოების წარმომადგენელი ინჟ. მიტროიონსკი, რომელიც მოლაპარაკებას აწარმოებს გზათა სამინისტროსთან აღნიშნულ რკინის გზაზე მუშაობის განახლების შესახებ. 80 პროცენტი მიწის სამუშაო დასრულებულია. შპალები საკმარისია, რელსები დაგებულია 17 ვერსის მანძილზე. არ არის გამორკვეული საკითხი—ვინ მიიღებს ამ გზის შენებას თავის თავზე —კერძო საზოგადოება, თუ მთავრობა.

◆ **შინაგან საქმეთა მინისტრმა** შეატყობინა გერმანიის საიმპერატორო დელეგაციას შეკითხვაზე, რომ საქართველოს მთავრობის მიერ მიღებულია ყოველგვარი ზომები საქართველოს ტერიტორიაზე მყოფ სომხების დასაცავათ თათრების ბანდების თავდასხმისაგან.

◆ **გერმანიის მისია** იუწყება, რომ სურსათ სანოვაგეს აწეულ ფასებში გერმანელები იმიტომ ყიდულობენ, რომ საქართველოს რესპუბლიკის საზღვრებში მათ რეკვიზიციის უფლება არა აქვთ მთავრობის მიერ დადგენილ ნიხრზე, პურს არავინ არ იძლევა. ახლო ხანში გერმანიის მისია მოელის პურს უკრაინიდან, როგორც გერმანელ ჯარისათვის აგრეთვე მცხოვრებთათვის.

◆ **თათბირი უქმე დღეების შესახებ.** შრომის სამინისტროში გაიმართ თათბირი უქმე დღეების შესახებ. თათბირზე დაესწრენ: შინაგან საქმეთა სამინისტროს და შრომის სამინისტროს წარმომადგენლნი, დაესწრენ აგრეთვე ქართული და რუსული ეკლესიის წარმომადგენელნი (სომხური ეკლესიის წარმომადგენლნი მოწვეულნი იყვნენ, მაგრამ არ გამოცხადნენ). მართ მადიდებელ ეკლესიათა წარმომადგენლნი ამტკიცებდენ, რომ ძველი ტრადიციების მიხედვით საჭიროა უქმეები იყოს ძველი სტილით, რადგანაც მრევლი—საზოგადოება არ არის შეჩვეული ახალ სტილს. დადგენილ იქნა ყველა უქმეება ახალ წლამდე იდღესასწაულოთ ძველი სტილით. არ იყო მხოლოდ თათბირზე გამორკვეული, თუ როდის უნდა იდღესასწაულოთ შობა. ამიტომ საკითხის საბოლოოდ გადაჭრა მიენდო მთავრობას. შრომის სამინისტრო სთხოვს კერძო დაწესებულებათ დაუცადონ მთავრობის გადაწყვეტილებას და საკუთარ დადგენილებებით არევ-დარევას ნუ შეიტანენ წარმოებაში.

◆ **ხოლერა.** უკანასკნელ დღის განმავლობაში ქალაქის საავადმყოფოში მოიყვანეს 6 ხოლერით და 2 ხოლერის ნიშნებით ავადმყოფი.

◆ **სანატორიუმი.** აბასთუმანში ეწყობა ავათმყოფებისათვის სანატორიუმი. შრომის სამინისტრომ წინადადებით მიმართა მუშათა საავადმყოფო კასებს, რომ მათაც მიიღონ სანატორიუმის მოწყობაში მონაწილეობა, ამას დიდი მნიშვნელობა ექნება ავადმყოფ მუშებისათვის, განსაკუთრებით ასოთ-ამწყობებისათვის.

◆ **განათლების სამინისტრომ** შუამდგომლობა აღძრა მთავრობის წინაშე, ...

იქნას ყველა სასწავლებლების შენობები, რომელიც ამ ჟამათ დაკავებულია გერმანელ ჯარისა და ლტოლვილთა მიერ.

◆ **სამხრეთ ოსეთის ნაციონალურმა** საბჭომ წარუდგინა საქართველოს მთავრობას თავისი მოსაზრებანი ოსებისთვის იარაღის აყრის შესახებ, მოხსენებაში ნათქვამია, რომ იარაღის აყრა უნდა მოახდინონ ადგილობრივმა ძალებმა და შეგროვებული იარაღი დარჩეს ადგილობრივ ორგანიზაციების განკარგულებაში.

◆ **ფქვილის შემოტანა.** სასურსათო სამინისტრო აწყობს ტრანსპორტს ყაზბეგის რაიონიდან ფქვილის შემოსატანათ, პურს შემოიტანენ ჩრდილოეთ-კავკასიიდან ინგუშეთით.

◆ **სომხეთის ეროვნულმა საბჭომ** დაადგინა სომხეთის რესპუბლიკის მცხოვრებთ იარაღი აჰყაროს.

◆ **შრომის სამინისტრომ** უკვე შეიმუშავა პროექტი მუშათა დაცვის შესახებ. კანონი 112 მუხლისაგან შესდგება, რომელშიაც შედის საკითხი მუშათა მიღება-დათხოვნის შესახებ. კანონი ვრცელდება ყველა დარგის დაქირავებულ შრომაზე. ეს პროექტი დაიბეჭდება გაზეთებში და წარედგინება პროფესიონალურ კავშირს განსახილველად, შემდეგ შეტანილ იქნება ეროვნულ საბჭოში.

◆ **იუსტიციის მინისტრი** სთხოვს შინაგან საქმეთა მინისტრს, რომ განუმარტოს თავის ხელქვეით დაწესებულებას, რომ მათ ყოველგვარი დახმარება აღმოუჩინონ სასამართლოს ბოქაულთ კანონიერ მოთხოვნილებას, როდესაც ისინი სასამართლოს გადაწყვეტილებას ასრულებენ და ამ თავის სამსახურის მოვალეობას არ გადასცდენ რომელიმე საზოგადოებრივ, სარევოლიუციო ანუ სხვა დაწესებულებათა მოთხოვნილებით ან განკარგულებით.

◆ **ჩრდილო - კავკასიის მთიულთა** წარმომადგენლნი ამ ჟამად თფილისში იმყოფებიან და მოლაპარაკებას აწარმოებენ გერმანიის მისიასთან ჩრდილოკავკასიაში წესრიგის აღდგენის შესახებ.

◆ **საავტომობილო განყოფილებამ** უკვე აწერა 600 საგარეო და სამგზავრო ავტომობილი. ეწყობა სახელოსნოები და გარაჟი.

◆ **დაჭრა.** 11 სექტემბერს დაიჭრა სახალხო გვარდიის აფიცერი ბერძენიშვილი უეცრივ გავარდნილ ყუმბარის ნატეხებით. დაჭრილი საავადმყოფოში მოათავსეს.

◆ **დანიშვნა.** მ. ზანდუკელი დაინიშნა პირველი სავაჟო გიმნაზიის ინსპექტორათ.

◆ **გურიის დამხმარე კომიტეტის** პრეზიდიუმის მორიგე კრება შესდგება დღეს, საღამოს 7 საათზე (ახალი დროით).

◆ **გამგეობა ლითონზე** მომუშავე პროფესიონალურ კავშირის ამით აცხადებს პროფესიონალური კავშირის წევრების საყურადღებოთ, რომ კვირას 15 სექტემბერს, 12 საათზე სახალხო უნივერსიტეტის შენობაში, (მიხეილის პრ. სახ. № 91.) შესდგება საერთო კრება წევრებისა. დღის წესრიგი: 1) მოხსენება გამგეობის მოღვაწეობისა. 2) მოხსენება ხაზინადარისა. 3) ამორჩევა გამგეობის წევრებისა. 4) არჩევნები სარევიზიო კომისიისა. 5) მიმდინარე საქმეებისა.

კრებები.

13 სექტემბერს საღამოს 6 საათზე სახელოსნო სასწავლებლის შენობაში (ექზარხოსის მოედანი) დანიშნულია მეექვსე რაიონის ქალთა ორგანიზაციის და მე-4 და მე 5 სამილიციო უბანში მცხოვრებ პარტიის წევრ ქალთა შეერთებული კრება. დღის წესრიგი: მოხსენება მე-6 რაიონის ორგანიზაციის მოქმედებისა; არჩევნები. სთხოვენ ამხანაგ ქალებს უეჭველად დაესწრონ.

პროვინციის ქრონიკა

ძეგვი (გორის მაზრა). 15 სექტემბერს დანიშნულია საზოგადო კრება. განსახილველია შემდეგი საკითხები: კომიტეტის არჩევნები, კომისრის არჩევა და სხვ.

იანეთის პირველ დაწყებით სასწავლებელში თავისუფალია საზოგადო საგნების ორი მასწავლებლის, ხატვა-ხაზვის და გალობის მასწავლებელთა ადგილები. თხოვნები გამოიგზავნება იანეთში, იანეთის უმაღლეს პირველ დაწყებით სკოლის გამგის სახელზე.

დიდუბეში

2 სექტემბერს შესდგა დიდუბის სა...

გასარჩევი იყო საკითხი უნებართვო სასადილოების დაკეტვა და მე-12 კომისარიატის მოქმედება, პირველ საკითხის შესახებ კრებამ მიიღო დადგენილება: დაიკეტოს ყველა სასადილოები, რომლებიც სადილის მაგიერ ხალხს ათრობენ ღვინითა და არყითა. მე-2 საკითხმა დიდი კამათი გამოიწვია. მრავალი ფაქტები წამოაყენეს სამოქალაქო კომიტეტის წევრებმა კომისარიატის წინააღმდეგ. მე-12 კომისარიატი უნდა იყოს დამცველი საზოგადო ინტერესებისა და არა იმ სპეკულიანტებისა, რომლებიც ხალხს აძრობენ ტყავს და არავითარ ანგარიშს არ უწევენ საზოგადოებას. აი ფაქტი: გორის ქუჩ. და ანდრეევის ქუჩ. არიან სასადილოები ერთგანაც და მეორეგანაც, არა აქვთ უფლება, რომ გაყიდონ მაგარი სასმელები, მაგრამ მაინც ჰყიდიან და უსიამოვნებაც ხშირია. ამას წინად პირველ სასადილოში ღამის 10 საათზე ღვინით შეზარხოშებულთ მოსვლოდათ ჩხუბი და სროლაც აეტეხნათ, ასეთი მოქმედებისთვის კომისარს უნდა მიეღო ზომა, ოქმი შეედგინა და დაეკეტნა სასადილო. მაგრამ ამის მაგივრათ სასადილო დღესაც ვაჭრობს. 5 სექტემბერს სამოქალაქო კომიტეტმა მოიყვანა სისრულეში თავის დადგენილება და დაბეჭდა რამდენიმე სასადილოები. მაგრამ მეორე დღესვე აუხსნიათ ბეჭედი მილიციონერებს და გაუღიათ სასადილოები. ამის შესახებ სამოქალაქო კომიტეტმა დაადგინა: ყველა ეს იქნას აწერილი დაწვრილებით და ეცნობოს როგორც მილიციის უფროსს, აგრეთვე ქალაქის გამგეობას და შინაგან საქმეთა მინისტრს.

მეთვალყურე.

სოციალური მედიცინის კითხვები.

(საექიმო სასანიტარო საქმის ორგანიზაცია ერობაში).

(გაგრძელება)

უბნის სანიტარული საბჭო.

1) ყოველ საექიმო უბანში არსდება სანიტარული საბჭო. 2) უბნის სანიტარული საბჭო შესდგება ამ უბნის ექიმისა და სანიტარული მზრუნველებისაგან.

შენიშვნა: ამ საბჭოში აუცილებლად უნდა შევიდეს როგორც სრულუფლებიანი წევრები საშუალო საექიმო პერსონალი (ექიმის თანაშემწეები, ბებია ქალები და ფერშალები) და სასოფლო საერობო გამგეობის წევრები, როცა ეს უკანასკნელი იქნებ ან არჩეულნი. (ნ. რ.) 3) სამაზრო და საგუბერნიო ერობის გამგეობის წარმომადგენელნი და აგრეთვე საგუბერნიო სანიტარული ექიმი, თუ ისინი დაესწრებიან უბნის სან. საბჭოს სხდომას, სარგებლობენ მუდმივ წევრებთან ერთად გადამწყვეტი ხმის უფლებით. 4) სათათბირო ხმით სანიტარული საბჭოს სხდომაზე შეიძლება მოწვეული იქნენ ადგილობრივი ექიმები (ქარხნების, კერძოთ მომუშავე), მასწავლებლები, აგრონომები და საზოგადოთ ყველა ის პირები, რომლებთაც შეუძლიათ რაიმე სარგებლობა მოუტანონ საქმეს. 5) საბჭოს თავმჯდომარეთ გამგეობა ნიშნავს ერთ მზრუნველთაგანს ან ექიმს.

შენიშვნა: ჩემის ფიქრით სჯობს თავმჯდომარე აირჩიოს თვითონ საბჭომ ან და სასოფლო საერობო გამგეობის თავმჯდომარემ უნდა იკისროს ეს როლი (ნ. რ.) 6) უბნის ექიმი არის აუცილებელი წევრი საბჭოსი და მისი მდივანი. 7) უბნის სანიტ. საბჭო იხილავს და სწყვეტს ყველა საკითხებს, რომლებიც ეხებიან უბნის მცხოვრებთა ჯანმრთელობას და საექიმო დახმარების მოწყობას, გადამდებ სენთან ბრძოლას და სანიტარულ ზომათა ცხოვრებაში გატარებას.

შენიშვნა: კერძო პირებს, საზოგადოებებს და დაწესებულებებს უფლება აქვთ შეიტანონ საბჭოში თავიანთი შენიშვნები სანიტარული საქმის მოწყობის შესახებ და სანიტარული დადგენილებათა დარღვევის შესახებ. 8) სანიტარული საბჭო ანაწილებს სოფლებს სანიტარულ მზრუნველთა შორის და ხელმძღვანელობს მათ მოქმედებას. 9) სანიტარული საბჭოს მოღვაწეობის შესახებ მისი აუცილებელი წევრი (უბნის ექიმი) მოხსენებას უგზავნის სამაზრო სანიტარულ საბჭოს. 10) სანიტარულ მზრუნველებს იწვევს სასოფლო (ან სამაზრო) ერობის გამგეობა უბნის ექიმის მონაწილეობით ადგილობრივი მცხოვრებლებიდან განურჩევლათ სქესისა არა ნაკლებ სამი პირისა უბნისათვის. 11) ყოველ სანიტარულ მზრუნველს ენიშნება მისი სამოქმედო რაიონი. 12) თავის რაიონში სანიტარული მზრუნველი თვალყურს ადევნებს ხალხის ჯანმრთელობის საქმეს, სანიტარული სავალდებულო დადგენილებათა ცხოვრებაში გატარებას, ეპიდემიურ სენთა გავრცელებას მეზობელ უბნებში და მათ გაჩენას თავის რაიონში. ის უხსნის ხალხს ერობის მიერ მიღებულ სანიტარულ ზომათა მნიშვნელობას და ეხმარება საექიმო პერსონალს მის მოვალეობის ...

...რესი პუნკტები საუბნო სასანიტარო ორგანიზაციის შესახებ. ჩვენში ეს ორგანიზაცია უნდა განსხვავდებოდეს რუსეთისაგან, რადგანაც რუსეთში წვრილი საერობო ერთეული, სასოფლო ერობა არ არსებობდა და მთელი ორგანიზაცია აგებული იყო სამაზრო ერობაზე. პირველ ხანებში, სანამ უბნებს შექმნიდენ და საუბნო არჩევნებს მოახდენდენ, სამაზრო ერობა შეასრულებს დიდ როლს საექიმო-სასანიტარო ორგანიზაციის შექმნაში. ამიტომ საჭიროა უფრო დაწვრილებით გავეცნოთ სამაზრო სასანიტარო საბჭოს ორგანიზაციას.

სამაზრო სასანიტარო საბჭოები რუსეთის ზოგიერთ ერობებში ამ ბოლო ხანებამდე არ იყვნენ შემოღებული. მაგალითად, როგორც 1910 წლის ანგარიშებიდან სჩანს, პენზის, პერმის და და იაროსლავის გუბერნიების ზოგიერთ მაზრებში სანიტ. საბჭოები სრულიად არ არსებობდენ. მოწინავე ერობებში კი ისინი თითქმის ერობის შემოღების პირველ წლებშივე იყვნენ დაფუძნებულნი. ჩვენთვის სრულიად დიდი მნიშვნელობა ექნება დროზე სამაზრო სასანიტარო ორგანიზაციის შექმნას, საიდგანაც პირველათ სამაზრო ერობა შემოდის და მან უნდა მოაწყოს საგუბერნიო და საუბნო ერობები. თუ სამაზრო ერობები ეხლავე შექნიან სათანადო კოლეგიალურ ორგანოებს, ამით ძლიერ გაადვილებენ საექიმო სასანიტარო საქმის მოწყობას. სასურველია პირველმა საერობო სამაზრო ყრილობებმა მიაქციონ სათანადო ყურადღება ამ დიდ საქმეს. მით უმეტეს აუცილებელია ეს, რომ პირველ ერობის ყრილობებს უხდებათ შეკრება იმ დროს, როდესაც მთელ საქართველოში მოდებულია ხოლერა და სხვა გადამდები სნეულებანი.

მოსკოვის გუბერნიაში „სამაზრო სასანიტარო საბჭო შესდგება სამაზრო საერობო გამგეობის წევრებისაგან, ქალაქის გამგეობის წარმომადგენლიდან, ხმოსნებიდან, რომლებიც ამორჩეული არიან საერობო ყრილობის მიერ სამი წლით რიცხვით 3—4 პირი, ყველა საერობო ექიმებისაგან, აგრეთვე საზოგადოებრივი ქალაქის და საერობო ვეტერინარული ექიმებისაგან, სადაც ასეთები არიან". მოსკოვის სანიტარული ორგანიზაცია ითვლება მთელს რუსეთში სამაგალითოდ, ამიტომ სასურველია ჩვენში მიღებული იქნეს მოსკოვის კონსტრუქცია. ზემო ჩამოთვლილი სამაზრო სასანიტარო საბჭოს შემადგენლობიდან პირველ ხანებში არ იქნებიან ექიმები. ამიტომ ახლად აღორძინებულმა სანიტარულმა საბჭომ უპირველესად ყოვლისა ექიმების საჭირო რიცხვი უნდა მოიწვიოს. პირველმა ყრილობამ უნდა აირჩიოს ორი ან სამი ხმოსანი სამი წლის ვადით; ამ ხმოსნებს უნდა დაევალოს საექიმო სასანიტარო საქმის მოწყობა მაზრაში, ამას შესახებ მასალების შეკრება და შემდეგი სამაზრო ყრილობისათვის წარდგენა და ახლად არჩეული გამგეობის დახმარება ამ საქმეში. ეს ხმოსნები იქნებიან სამაზრო სასანიტარო საბჭოს წევრები. ამავე ხმოსნებს უნდა ქონდეს დავალებული აგრეთვე უკვე არსებული საერობო ხარჯზედ ქსენონების და საფერშლო პუნქტების მიღება, რაზედაც უკვე არსებობს მთავრობის განკარგულება (Инструкція о порядкѣ и способѣ передачи земскаго имущества Закавказскаго края земскимъ учрежденіямъ). ყოველ მაზრაში საერობო ხარჯზე არსებობს ორი სასოფლო საავადმყოფო და ორი საფერშლო პუნქტი. ამ ნაირათ, მაზრა მიიღებს ძველი ორგანიზაციიდან ორ ექვს საწოლიან საავადმყოფოს, ორ საფერშლო პუნქტს, ორ ექიმს, ექვს ფერშალს და ორ ბებია ქალს. ამის შემდეგ სან. საბჭო შევსებული უნდა იქნეს ამ ორი ექიმით და საშუალო პერსონალის წარმომადგენლებით. ზოგიერთ მაზრებში მოიპოვებიან საზოგადოების ხარჯზე არსებული ქსენონები. სასურველია ერობამ მის განკარგულებაში მიიღოს ყველა ეს ქსენონები. როგორც ხედავთ, სამაზრო სანიტარული ორგანიზაციის შექმნა თავის არსებობის პირველ დღეებიდანვე შეუძლია ჩვენს ერობას და კიდეც უნდა ჰქნას ეს. რადგანაც ეს საკითხი ფრიად სერიოზულია და ყოველგან არ აღმოჩნდებიან ამ საკითხის მცოდნე პირები, ამიტომ საჭიროთ ვსთვლი მოვიყვანო „ინსტრუქცია საერობო სამაზრო სანიტარული საბჭოების მოქმედებისათვის მოსკოვის გუბერნიაში".

ექიმი ნ. რუხაძე.

(შემდეგი იქნება).

რუსეთის ცხოვრება

ბალშევიკური რუსეთი და უკრაინა.

გეტმანის გამეფების შემდეგ რუსეთსა და უკრაინას შორის განწყობილება ძლიერ გამწვავდა.

ამის მიზეზი იყო ის, რომ გეტმანმა საზღვრების გაფართოვებას მიყო ხელი და გერმანელების დახმარებით ბევრი ...

დაეწყოთ უკრაინელებთან და ნოტით გერმანიის მთავრობას, ... ხალხის ... ნებოდა ესა თუ ის ადგილი.

გერმანიის მთავრობამ ოფიც... უპასუხა საბჭოს მთავრობას, რ... შეუძლია ჩაერიოს უკრაინის ცხოვრებაში და წინადადებას საბჭოს მთავრობა მორიგებ... ერთმანეთ შორის. ამის შემდე... ვიკებმა ისევ დაიწყეს სამხედრ... ბა კურსკის გუბერნიაში, მაგრ... დამარცხდენ და თავი გაანებეს... შემდეგაც დაიწყეს ზავზე მოლა... რომელიც დღესაც გრძელდება.

უკრაინაში ყოველგვარი ბალშ... მოძრაობა სასტიკად იდევნება... ვიკურ რუსეთშიც ყოველივე უ... ჩახშული არის. რუსეთის ამ ... დეს ნაწილებში, რომ რომელი... რობა ძლიერი იყოს რეგულიარ... რით, მაშინ აუცილებელი ... იარაღით გადაწყვეტა ყველა... ეაკითხებისა და სუსტი ნაწილ... ყრობაც, მაგრამ ჯარი არც ერ... განს აღარ ჰყავს და სწორეთ ... მიზეზი, რომ მათ შორის დღეს ... არის.

ორივე მთავრობას ჰყავს ერთ... დესი და უსაშინელესი მტერი, ... ეგრედ წოდებული დამფუძნებე... ბის ფრონტი, რომელიც გაიშ... სამარის ირგვლივ და მიიწევს ... საკენ. როგორც ლენინმა, აგრე... მანმაც იციან, რომ თუ ერთი ... მე მათგანი დამარცხდა, აუცი... მაშინ მეორეს დამარცხებაც ... იცის, შეიძლება ამ ორი ერ... მოწინააღმდეგე სახელმწიფოს ... გაერთიანებაც მოხდეს იმ მიზნ... სამუდამოთ დაამარცხონ დამფ... კრება თავისი მომხრეებით. ამ... ბის შესახებ როგორც სანდო... გადმოგვცემენ, უკვე იყო ლაპა... ზავო დელეგაციათა შორის ... კურსკში და რომლის შესახებ... თებში წერა სასტიკად აკრძა...

მოხდება თუ არა ასეთი გაერ... მე მგონია, რომ არა და აი რა... რაინას თავისი ჯარი არა ჰყავ... მეფებულია გერმანია და არა ... რომ გარეშე ძალამ მონაწილ... იღოს ამ საქმეში ჯერ-ჯერობი...

ამ მტერის გარდა უკრაინა რუ... დევ გამოუჩნდა მეორე მტერი, — ... მემარცხენე ესერების ტერორი, ... თაც სასტიკათ ებრძვიან ორივე ... რობას. ერთი ასეთი ტერორი ... შემდეგ მოხდა უკრაინაში, რ... იმსხვერპლა გერმანიის ჯარის ... სარდალი უკრაინაში გენერალი ... ნი. ამ მკვლელობის შესახებ აი რ... და გეტმანი უკრაინის ხალხის ... მართულ თავის მანიფესტში: ... ხალხო, მოხდა სასტიკი დანაშ... ჩვენს სატახტო ქალაქ კიევში მ... ჩვენი მოკეთე, ჩვენი სახელმწიფ... ყვარული ადამიანი. უპასუხ... ადამიანის გამოსროლილმა ყუმ... ცოცხლეს გამოასალმა გერმანიი... მთავარ სარდალი, რომელიც მო... რომ გაემაგრებია და აღედგინ... მკვიდრეთით ამდგარი სახელმწიფო... თან ერთად ვტირი მეც და ვიმ... რომ მკვლელი უკრაინის შვილი ... ის ჩვენი მოსისხლე მტერის ... გამოგზავნილი ჯაშუშია და სას... დაისჯება ამისთანა დანაშაუ... თყისო.

გეტმანი ალბათ არ არის იმაშ... მუნებული, რომ ეს მკვლელობა ... ხენე ესერების საქმეა, ის ბრალ... მთელ ბალშევიკურ რუსეთს და ... დებს უკრაინის ხალხს იარაღს ... ხელი, მაგრამ ხალხი იარაღს ... დებს ხელს. გლეხობა, რომელს ... მანმა მიწა წაართვა, რასაკვი... მთავრობას არ უჭერს მხარს ... ყებებსაც აწყობს ამ მთავრობი... აღმდეგ. ამან გამოიწვია უკრაი... ლა საზღვრების დაკეტა ბალ... რუსეთისათვის და დღეს რუ... უკრაინაში გადმოსვლა ძლიერ ... საქმეს წარმოადგენს.

რუსული გაზეთები უკრაინა... ლეგალურად შეაქვთ და თითო ... 10—15 მანეთად იყიდება. დღე... დარწმუნებულია იმაში, რომ ... დგას დიდი ამბების წინაშე ... იცის შეიძლება ამ ამბებმა არც ... დაიგვიანოს.

საბჭოთა მთავრობის ახლო მ... ში დაცემა აუცილებელია და ... მა, დარწმუნებული უნდა ვიყო... რათ დაუჯდება ისედაც დაბე... და გაძვალტყავებულ რუსეთის ... ტროცკიმ ერთ თავის სიტყვაში ... გი განაცხადა: ჩვენ წავალთ, ... წასვლის დროს ისე მივიხურ... რებს, რომ მთელი ევროპა შე...

თუ საბჭოთა მთავრობა დაეც... აუცილებელია გეტმანის მთავრო... ცემაც და სწორეთ ამით ... რაინის პოლიტიკური წრეები ...

ხოლი სთხოვოს გერმანიის მთავრობას ამოუჩინოს დახმარება ჯარით, უკეთუ უკრაინას რაიმე საფრთხე გამოუჩნდება. ასე რომ, რუსეთის ახლო მომავალი ბევრ ახალ ამბებს გვიმზადებს, მხოლოდ ძნელია იმის თქმა, თუ რა შინაარსის იქნება ეს ამბები.

ქ. მანჯგალაძე.

ამიერ-კავკ. ქალაქთა წარმომადგენლების ყრილობა

7 სექტემბერი.

ყრილობა განაგრძობს მოხსენების მოსმენას ადგილებიდან.

ქალ. ზუგდიდის წარმომადგენელი აღნიშნავს, რომ ზუგდიდი ახალათ შევიდა ქალაქთა კავშირში, მას მუნიციპალურ საქმეებში გამოცდილება არ აქვს. ყოველისფერი ახლათ კეთდება.

გაიხსნა საავათმყოფო, შევიძინეთ ავტომობილები ახალ სენაკთან მიმოსვლის აღსადგენათ. განზრახულია მოეწყოს ქალაქის ელექტრონის სადგური და სხ.

კოჯორის წარმომადგენელი აცნობს კრებას ქალაქის ფინანსიურ მდგომარეობას. განზრახვა გვაქვს კოჯორი შევუერთოდ თფილისს რკინის გზით. ქალაქში ორი სკოლა არისო. ერთი ქართული, მეორე სომხური.

ლანჩხუთის წარმომადგენელი აღნიშნავს ქალაქის ფინანსიურ უმწეო მდგომარეობას. ჯარის კაცების შენახვა ქალაქს დიდ ხარჯათ დააწვაო.

სურამში სულ რამდენიმე თვეა, რაც ქალაქთა კავშირში შევიდა და ქალაქათ გადაკეთდა. 1 შემოსავალი ქალაქის უდრის 131 ათას მანეთს. ქალაქში არსებობს ერთი უმაღლ. პირველ და წყებითი და ერთიც სამრეწლო სკოლა.

ახალ სენაკის წარმომადგენელი თავის მოხსენებაში, სხვათა შორის, აღნიშნავს, რომ ხშირათ თვითმართველობის საქმეებში მილიცია ერევაო. სთხოვს ქალაქთა კავშირს მიიღოს ზომები, რათა ასეთ მოვლენებს ადგილი აღარ ქონდეთ.

ხაშურის წარმომადგენელი აღნიშნავს ქალაქის მდგომარეობას. ქალაქს სულ ოთხი მილიციონერი და ერთი კომისარი ყავს. წესრიგის დაცვაში იღებს მონაწილეობას აგრეთვე სახალხო გვარდია. აუცილებელ საჭიროთ მიაჩნია მომხსენებელს რკინის გზის სადგურიდან გაყვანილი იქნას ელექტრონის ენერგია, წყლის სადენი და სხ.

ხონის თვითმართველობაში სულ ოცი ხმოსანიაო, ამბობს მომხსენებელი, ნაყოფიერ მუშაობას ანარქია უშლიდა ხელს.

ოზურგეთის წარმომადგენელი აღნიშნავს, თუ რა შედეგები იქონია და როგორ შეაჩერა ქალაქის ნორმალური მუშაობა მტრის შემოსევამ.

გაგრის წარმომადგენელი სთხოვს ყრილობას, რათა მან მხარი დაუჭიროს მთავრობასთან ქალ. გაგრას რომ იქ არსებული ყველა „კურორტები“ ქალაქს გადაეცეს.

თფილისის ქალაქის საბჭოს წევრი კონიაშვილი აკეთებს მოხსენებას, თუ რა გაუკეთებია ქალაქს სახალხო განათლების მხრივ. ერთი წლის წინათ ქალაქს 44 სკოლა ჰქონდა. ეხლა სკოლები 77 გვაქვს 285 განყოფილებებით. ქალაქში 27 რუსების სკოლაა, 23 ქართული, 14 სომხური, ერთი გერმანული, თათრული და სხვ. ეხლა ყველა სასწავლებლებში მესამე განყოფილებიდან ასწავლიან ქართულ ენას—როგორც სახელმწიფო ენას. საშუალო სასწავლებლები ქალაქის განკარგულებაში არ არის ჯერ გადმოსული. ეხლა საქართველოს ეროვნული საბჭო იხილავს ამ საკითხს. ქალაქის განკარგულებაშია სახალხო უნივერსიტეტი, რომელიც დაარსა მუშათა და ჯარისკაცთა აღმასრულებელმა კომიტეტმა. მასწავლებლები პირველ დაწყებითი სკოლებში იღებენ 560 მან. ჯამაგირს.

ექ. მარქარიანი აკეთებს მოხსენებას ქალაქთა კავშირის სამხედრო განყოფილების შესახებ. 1 აგვისტოდან კავშირის სამხედრო განყოფილებამ შესწყვიტა მოქმედება და გადასცა მთელი თავისი ქონება ქალაქთა კავშირს. ლიკვიდაციისთვის კავშირმა მიიღო 13 მილიონი ამიერ-კავკასიის მთავრობისაგან, რომელიც მას არ ეყო და ამიტომ იძულებული ვიყავით გაგვეყიდა ნაწილი ქონებისა მოსამსახურეთა დასაკმაყოფილებლად. მომხსენებელი აღნიშნავს, რომ ქალაქთა კავშირი აწვდიდა ყველა ქალაქებს საჭირო მედიკამენტებს. სულ 38 ქალაქისათვის მიუციათ მედიკამენტები, 350 ათას მანეთისა. ქალაქთა კავშირის ბაქტერიოლოგიურ განყოფილებამ 6000 ლტოლვილს აუცრა ყვავილი, მომხსენებლის აზრით მედიკო—სანიტარული საქმე ქალაქთა კავშირის ხელში უნდა იმყოფებოდეს.

სამეურნეო ნაწილის თავმჯდომარე დალილევი აღნიშნავს, რომ პოლიტიკური მდგომარეობა არ აძლევდა ქალაქთა კავშირს შეძლებას დ ემზადებინა საქონელი. მთელი ჩვენი მოქმედება გამოიხატებოდა იმაში, რომ ვაძლევდით ჩვენ საწყობებიდან საქონელს ქალაქის თვითმართველობებს და მთავრობის დაწესებულებებს. ქალაქთა კავშირს განზრახვა აქვს დაამზადოს პური, რომელიც გვინდა ჩვენ შევიძინოთ საქონლის პურზე გადაცვლით. ქალაქთა კავშირი დიდ ფინანსიურ კრიზისს განიცდის. საჭიროა ნება დაგვრთოთ დავაგირავოთ საქონელი და ამით შეძლება მოგვეცეს ვაწარმოვოთ საქმე.

ქალაქთა კავშირის აღმასრულებელ კომიტეტის თავმჯდომარე იაჯვიანი აღნიშნავს კავშირის ფინანსიურ მხარეს. გასავალი ყოფილა 10 დეკემბრიდან 1917 წლის 1918 წლის 1 აგვისტომდე 17,063,331 მან. ამ ხნის განმავლობაში მთავრობისაგან დახმარების სახით მიუღიათ 13,500,000 მ. სურსათის სამინისტროდან 150,000 მან. და აგრეთვე სხვა შემოსავლით სულ ყოფილა 17,986,443 მ.

ქალაქთა კავშირმა უნდა დაარსოს მუნიციპალური ბანკი, რომელიც აუცილებელ საჭიროებას შეადგენსო.

ყრილობამ მოისმინა ლ. ა. იშკოვის მოხსენება. ის შეეხო ვრცლად, თუ როგორ უნდა მოეწყოს ქალაქთა კავშირთან სწავლა-განათლების განყოფილება. ეს განყოფილება უნდა ეხმარებოდეს ქალაქის თვითმართველობას სწავლა განათლების საკითხების მოწესრიგებაში. ყრილობამ იშკოვის მოხსენების შემდეგ მიიღო რეზოლიუცია, რომელშიაც მოითხოვს, რომ საშუალო და დაბალ სკოლები თვითმართველობების ხელში უნდა იყოს.

აღმასრულებელი კომიტეტის წევრმა მ. რუსიამ გააკეთა მოხსენება ქალაქთა კავშირის იურიდიულ განყოფილების შესახებ. მომხსენებლის აზრით კავშირთან უნდა არსებობდეს იურიდიული კომისია, სადაც შევლენ ყველა სპეციალისტები ამა თუ იმ უფლებრივ საკითხებისა.

კომიტეტის წევრი ი. ე. ჟორდანია აკეთებს მოხსენებას შრომის განყოფილების შესახებ. განყოფილება იძულებული იყო თავი გაენებებინა საზოგადოებრივ სამუშაოების მოწყობისთვის, რადგანაც საქართველოს რესპუბლიკას საკმაო თანხა არ მოეპოვებოდა.

შრომის განყოფილებამ 540 უმუშევარი დააკმაყოფილა. დაარსებული იქნა სახელოსნო ჯარისკაცთა ჩექმების შესაკეთებლათ. დავაარსეთ აგრეთვე ქალაქის პარკების გასაკეთებელი სახელოსნო ორივე დაწესებულებამ მოგება მოგვცა 75,000 მან. ეს ფული მოხმარდება ახალ სამუშაოების მოწყობას. განზრახვა გვაქვს გავხსნათ მატყლის გასაწმენდი ქარხანა. მომხსენებელი დასასრულ აღნიშნავს, რომ შრომის განყოფილებამ შეიმუშავა პროექტი, თუ როგორ ურთიერთ დამოკიდებულება უნდა არსებობდეს თვითმართველობასა და სამსახურეთა შორის.

ფული და პური

ფული და პური დღეს როგორღაც გასწორდენ, გაერთიანდენ. ის კი არა პურმა გადააჭარბა ფულს. თუ წინეთ პური იზომებოდა ფულით, ფასობდა ფულით, დღეს წინააღმდეგს ვხედავთ. დღეს ფული იზომება პურით.

პური გახდა ფულის ბარომეტრი. პური გახდა ფასის დამდები ყველა სხვა ცხოვრებისათვის საჭირო საქონელ-სანოვაგის. კიდევ მეტი, ყველაფერი იზომება, ფასდება დღეს პურით. მანეთს აღარ აქვს ფასი. გინდათ დაიქირაოთ მუშა—ის გეუბნება: მომეცი ორი, სამი გირვანქა პური—მეტი არა მინდა რაო.

გინდათ იქირაოთ ეტლი, ისიც პურსა თხოულობს და ასე ყველგან და ყველა გაიძახის: პური, პური და პურიო. ეს არც გასაკვირველია. პური—ეს უმთავრესი, უუსაჭიროესი სახმარი სანოვაგეა ცხოვრებისათვის. უპუროდ ცხოვრება შეუძლებელია მეტადრე ჩვენში.

ჩვენში ვამბობ იმიტომ, რომ ჩვენში განსაკუთრებით პურით ვიკვებებით. პურის ნაკლულევანებას ყველგან გრძნობენ, მარა არა ისე როგორც ჩვენში. საზღვარგარეთ იშვიათად ხმარობენ პურს სადილის დროს. პურის მაგიერობას იქ სწევს კართოფილი, ბრინჯი ფერმიშელი და სხვადასხვა მცენარეულობა და ხილეულობა. ჩვენში კართოფილი გირვანქა მანეთი, იქნება აბაზია, მარა მას მცხოვრებნი ნაკლებათ ეტანება. სამ გირვანქა კართოფილს ჩვენ ნახევარ გირვანქა პურს ვამჯობინებთ. ასეთია ჩვენი ჩვეულება. პური ყველაფერს გვირჩევნია. პურზეა დამოკიდებული ჩვენი კეთილი ცხოვრება. არა გაქვს პური—არაფერი არ გაქვს. ყველაფერი თავზე საყარათ რომ გქონდეს, თუ პური გაკლია, რაღაცა დიდი რამ გაკლია. ამიტომ პურზე ზრუნვა, ეს უპირველესი საქმეა სახელმწიფოსათვის. ჩვენი მთავრობაც პურის საკითხს დიდ ყურადღებას აქცევს. პურის მონოპოლიამ, პურზე ნიხრის დადებამ, სამწუხაროდ, სასურველი ნაყოფი ვერ გამოიღო. ჩვენ ვერ დავრჩით მომზადებული პურის საკითხი გადაგვეჭრა ისე, როგორც ის გადაიჭრა სხვა ევროპის სახელმწიფოებში. თვით კავკასიას იმდენი პური, ქერი და სიმინდი მოსდის, რომ შეძლებულია შინაური მოთხოვნილება დაეკმაყოფილებია ამ შინაურ პურსავე, მაგრამ ეს არ მოხერხდა. მეტი გზა მთავრობას არ დარჩა და მანაც გამოაცხადა თავისუფალი ვაჭრობა პურზე. ერთი საწადელი ამით მიღწეულ იქნა—პური დღეს ყველგან იშოვება. თუ ფული გაქვს, პურიც გაჩნდა. მანეთს, — ფულს — ცოტა არ იყოს, მნიშვნელობა მიემატა. ამით ამ ახალმა გზამ რამდენიმეთ ფულის პრესტიჟი—მნიშვნელობა აწია. ხოლო ეს არ კმარა.

პური უნდა უსათუოდ გაიაფდეს. პურის გაიაფებაზეა დამოკიდებული სხვა სანოვაგის გაიაფებაც. პურის გაიაფებაზეა დღეს დამოკიდებული მთელი ცხოვრების გაუმჯობესება. ამიტომ მთავრობა არ უნდა შეჩერდეს მარტო თავისუფალ ვაჭრობის გამოცხადებაზე. მთავრობა უნდა ეცადოს თვით შეისყიდოს ფქვილი, მოაწყოს ფურნეები და მიაწოდოს მცხოვრებს, რაც შეიძლება იაფათ პური. სასურსათო და კოოპერატიულმა მაღაზიებმაც უნდა პურს დიდი ყურადღება მიაქციონ. რაც შეიძლება დიდი კონკურენცია უნდა შეექმნათ. ამით იძულებულს გახდით კერძო ვაჭრებსაც პურის ფასს დაუკლონ. დღეს აქა იქ ისმის სამდურავი სასურსათო კომიტეტების წინააღმდეგ. ზოგი მათ დახურვასაც კი მოითხოვს. ამ სასურსათო კომიტეტებს დიდი ნაკლი აქვთ, მარა მათ სარგებლობაც ბევრი მოგვიტანეს. უნდა მათ ხელი შეიუწყოთ და საქმე სასურველ ნიადაგზე დავაყენოთ. რაც შეიძლება მეტი საზოგადო და სახელმწიფო ფურნეები და პურის გასასყიდი ალაგები უნდა მოეწყოს და მაშინ კერძო გამყიდველებიც დასწევენ ფასს.

მარა არის ერთი დიდი გარემოება, რომელიც პურის გაიაფებას უშლის ხელს. ეს ის, რომ სოფელი ფქვილს არ იძლევა, ან და ძალიან ძვირად აფასებს მას.

სოფელს დღეს ფული საკმარისი აქვს. მას ფული აღარ უჭირს. ქალაქს საქონელი არ აქვს. სოფელი აღარ საჭიროებს ქალაქს. ის უქალაქოთ ასე თუ ისე ცხოვრების უღელს სწევს, მიჩანჩალებს. მართალია მას აკლია ტანთსაცმელი, ნავთი, შაქარი და სხვა საჭირო სანოვაგე, მარა ყოველ შემთხვევაში ის უფრო ადვილათ აღწევს თავს შექმნილ გასაჭირს, ვინემ ქალაქი.

ქალაქს კი დღეს უსოფლოთ გაძლება არ შეუძლია. ერთათ ერთი ცხოვრების სახსარი პური, ყველი, ერბო, კვერცხი ხილი, მწვანილი დღეს სოფელს აქვს. თუ სოფელი ამ სანოვაგეს ქალაქს არ მიაწვდის—ქალაქში ცხოვრება შეწყდება, შიმშილი, არეულობა აუცილებელია.

რას შობა სოფელი?

ესმის მას ეს? ეხმარება ის აქ თავის უფროს ძმას—ქალაქს?

სამწუხაროდ არა, სოფელს არ ესმის საქმის გარემოება. ის ვერ ხედავს, რომ ქალაქის დანგრევას მოყვება სოფლის დანგრევა-განადგურებაც.

ფული, რომელსაც დღეს სოფლად ხან თაგვი ჩიჩნის, აფუჭებს და ხანაც ნესტი ფერს აცლის—ვერ მოუტანს სოფელს ბედნიერებას, ვერ ააყვავებს სოფლის ცხოვრებას. თუ ამას თვით სოფელი ვერ აშჩნევს, ვერ ხედავს, საჭიროა აქ რაიმე ზომების მიღება.

ის ფული, რომელსაც დღეს სოფლათ მოუყრია თავი უნდა ამოძრავდეს, უნდა ახმაურდეს თუ ფული უხმარო დევს, თუ ფულს არ ამუშავებ, ის მკვდარია—უსარგებლოა.

როგორ შეიძლება ამ მკვდარი, უსარგებლო ფულის ამოძრავება, ამუშავება? რა ნაირათ, რა ზომებით შეიძლება დღეს შენახულ ფულის გამომზეურება და ამით ცხოვრების საშუალების გაუმჯობესება? ფინანსისტი არ ვარ, მარა მე მგონია, რომ აქ არის საჭირო რაიმე არა ჩვეულებრივი ზომა.

თუნდაც რომ ეს ზომები არ შეესაბამებოდეს სოციალისტურ მთავრობას, მან უკან არ უნდა დაიწიოს. დღეს არავინ გადასახადს არ იხდის. უამისოდ სახელმწიფოს მოწყობა შეუძლებელია. სახელმწიფო ზედავს ფულს—არიგებს და უკან კი არ შემოდის. ზღვაც დაილევა კოვზით, თუ მას წყალი არ შეემატა.

უსათუოთ საჭიროა საყოველთაო გადასახადის შემოღება შემოსავლის კვალობაზე, როგორც ეს ყველგან საზღვარ-გარეთ არის. დღეს ეს მოსახერხებელია, მთავრობა საკმაოთ გამტკიცდა. მან ძალა მოიპოვა. სადაც ტკბილი სიტყვა არ გადის, ნურას უკაცრავათ თუ იქ მთავრობამ ცოტა სიმაგრეც დაიჭიროს. ეს საჭიროა, ეს აუცილებელია.

თუ შემოვა გადასახადები, აღორძინდება ცხოვრება. აყვავდება ახალ რესპუბლიკაში ახალი ნორჩი ცხოვრება. მაშ შევუწყოთ ყველამ ხელი ამ ახალი ნორჩი, თავისუფალი ცხოვრების აყვავებას.

კეხაშვილი.

რაჭა-ლეჩხუმის რაზმი

ლეჩხუმის ამბოხება დიდათ დამაფიქრებელი შეიქნა შეგნებულ რაჭა ლეჩხუმელ მუშებისათვის, რომლებიც გაფანტული არიან სხვადასხვა ადგილებში. ისინი ყოველივე ზომას ღებულობდენ, რომ შეეგნო რამე ლეჩხუმლებს და გონს მოსულიყვენ, უარეყოთ თავიანთი შეცდომა და ჯგერში ამოსდგომოდენ თავის შვილებს და ძმებს, შეგნებულ მუშებს და ხალხის მიერ არჩეულ მთავრობას. კიდევ ორი თვის წინათ მათ გამოგზავნეს 25 კაცი მათთან მდგომარეობის ასახსნელათ, მაგრამ ლეჩხუმლები მათ გონს ვერ მოიყვანეს და მხოლოდ რაჭისა და ვანეთის ლაშხეთში შეძლეს, რომ იქაური მცხოვრებნი ლეჩხუმლებს არ აჰყოლოდენ.

მეშვიდე თვეა, რაც ლეჩხუმი მოსწყდა კულტურულ მხარეებს და კულტურულმა საშუალებამ მასზე გავლენა ვერ იქონია. ისინი იმ ზომამდე გათამამდენ, რომ ქუთაისზედაც დააპირეს გამოლაშქრება. მაშინ მთავრობა შეუდგა ამბოხებულების იარაღით ალაგმვას, რაც თითქმის მეოთხე თვეა გრძელდება.

უკანასკნელად თფილისის შეგნებულმა მუშებმა გამოყვეს თავიანთ შორის ასამდე ამხანაგი პორუჩიკ მიქაძის მეთაურობით და რადგანაც ლეჩხუმში დღეს უიარაღოთ შესვლა შეუძლებელია, შეიარაღებული გამოგზანეს როგორც წეს წყობილების აღსადგენათ, ისე კულტურულ სამუშაოთ.

ეს რაზმი მთავრობის ნებართვით გამოვიდა თფილისიდან 21 აგვისტოს საღამოს მატარებლით. სხვათა შორის, რაზმი დიდ საყვედურს უცხადებს თფილისის სადგურის მორიგს, რომელსაც წინდაწინ ჰქონდა გადაცემული ვაგონების შესახებ, მას კი ყურადღება არ მიექცია. შემდეგ მოგვცა ნახშირის ვაგონები, რომელიც მიხაილოვის სადგურზე გამოვაცვლევინეთ. ჩვენი ჩამოსვლა ქუთაისში ამხანაგებს ძლიერ გაუხარდათ. ორი დღე დავრჩით ქუთაისში, შემდეგ, თუმცა ჩვენ ტყიბულით რაჭას უნდა წავსულიყავით, მაგრამ მდგომარეობის მიხედვით გამოვემგზავრეთ სამხედრო ოსეთის გზით და სოფელ მექვენაში შევუერთდით პოლკოვ. ინწკირველის რაზმს.

აქ ჩვენი მოსვლის შემდეგ, 27 აგვისტოს გაიმართა დიდი მიტინგი, რომელსაც დაესწრნენ ქუთაისიდან მოსული გენერალი სუმბათაშვილი, ევგენი გეგეჭკორი, გუბერნიის კომისარის თანაშემწე და ქუთაისის კომიტეტის ერთი წევრი. მიტინგს ხალხი ბლომათ დაესწრო. იყვენ საზოგადოებიდან დელეგატებიც. სხვათა შორის, ოყურეშის და ზუბის საზოგ. წარმოედგინათ ასეთი დადგენილება: ჩვენ ყველანი ვიღებთ მონაწილეობას ამბოხებაში და თუ დაგვსჯით, ყველანი დაგვსაჯეთ, თუ არა ყველანი გაგვათავისუფლეთო. ამაზე ლაპარაკის დროს ევგენი გეგეჭკორმა უსაყვედურა მათ. შემდეგ ხალხის დაკითხვიდან გამოირკვა, რომ ეს შეადგინა ორიოდე პირს, რომლებიც დელეგატებათ იყვენ არჩეულნი ამბოხებულების ზეგავლენით.

მიტინგზე ორატორების სიტყვებს ხალხი სულგანაბული ისმენდა, მაგრამ მათში იყვენ შიგადაშიგ მეამბოხე პირებიც. როდესაც ორატორს ტაშით აჯილდოვებდენ, ერთმა ხელი დაუჭირა მეორეს, რომ ტაში არ დაეკრა „ბურჯუაძეს და თავად აზნაურის მომხრეებისთვის“.

კარგ შთაბეჭდილებას ახდენდა ხალხზე ჯარის კაცების და გვარდიელების ჩამწკრივებული დგომა დროშით და ამბობდენ: ახლა კი გვჯერა, რომ მთავრობაც გვყოლია და მას ძალაც ჰქონიაო. რაზმმა დაარიგა ფურცლებიც, რომლებსაც ხალისით კითხულობდენ და ერთმანეთს სტაცებდენ.

მიტინგის მეორე დღეს ჩვენ გავმართეთ რაზმის კრება. პირველ საკითხათ იყო უფროსების არჩევნები. როტის კომანდირი, ოფიცერი და 3 შტ. წევრი დასტოვეს, როგორც მთავრობასთან პასუხისმგებელნი და ზევიდან დანიშნულნი ხელუხლებლად, დანარჩენები ზოგიც ძველები დასტოვეს და ზოგიც ახლები აირჩიეს. ამ ნაირათ დასტოვეს კიდევ ორი შტაბის წევრი, ძველათვე არჩეულები. საამხანაგო სასამართლოსთვის შეიმუშავეს მოკლე წესდება: პირველათ მცირე დანაშაულობისთვის გამოუტანონ რაზმის საყვედური, მეორეთ თავისი შეხედულებით და დანაშაულის მიხედვით; მძიმე დანაშაული პირველათვე და უბრალოს მესამეთ მისი რაზმიდან გამორიცხვა ყოველივე მთავრობის ნივთების ჩამორთმევა და მთავრობის სამსაჯულოსთვის გადაცემა. შოცემული ავანსიდან 500 მ. გადაიდოს ავადმყოფების საჭიროებისათვის, 500 მ. არა ჩვეულებრივი ხარჯებისათვის, დანარჩენი კი დარჩეს ავანსათ, რის დახარჯვა მეორე კრებამდე აიკრძალა. შტ. გამგეს ნება ეძლევა უკანასკნელ შემთხვევაში ამ თანხიდან აიღოს სესხის სახით ნაწილი საერთო საჭიროებისათვის, რომელიც შევსებული უნდა იქნეს.

შესრულებული უნდა იყოს სასტიკი დისციპლინა, დავემორჩილოთ როგორც ჩვენ არჩეულ უფროსებს, ისე მთავრობის დანიშნულებს უკეთუ ისინი გადასდგამენ შემცდარ ნაბიჯს, ჩვენ მაინც ავასრულოთ და შემდეგ გავასაჩივროთ.

განთავისუფლებულ იქნენ შტაბის ორი წევრი მორიგი სამსახურიდან, ვინაიდან მათ აქვთ მძიმე საქმე. დანარჩენები ყველანი ასრულებდენ მორიგეობით სამსახურს.

არჩეულ იქმნა ბინის გამოცვლის შემდეგ ბინის მშოვნელი და ადგილის მაჩვენებელი.

ავათმყოფები გადაეცეს მახლობელ საავათმყოფოებს, ჩამოერთვას მთავრობის იარაღი და რაიცა შესაძლოა ტანისამოსიდანაც.

არჩეულ იქმნენ პროპაგანდისტები და ორგანიზატორები, რომლებიც იმუშავებენ სოფლებში და პასუხის მგებელნი იქნებიან თავის მოქმედებაში.

დაევალოს შტაბ. წევრებს, რომ აღძრან შუამდგომლობა მთავრობის წინაშე, რომ პოლკ. ინწკირველის ჯარის დაშორების შემდეგ მოგვეცეს სამხარეულო ორი ცხენით, „დვუხ კოლკა“ ორი, თითო ცხენით და ორი ტყვიისმფრქვეველი „კომანდით“.

შტაბის მონაწ. წევრი თ. ჭელიძე.

ს. მექვენა.

რკინის გზაზე

ამ უკანასკნელ ხანებში ძლიერ შეფერხებულია მგზავრობა რკინის გზაზე საკმაო მაზუთის და ქვანახშირის უქონლობისა გამო.

მგზავრებს დიდი ხნით ლოდინი უხდებათ სხვა და სხვა სადგურებზე. ბევრ მგზავრს მოუთმენლობა ეტყობა, ზოგს სახარჯო შემოლეული აქვს, ზოგს საქმეები ნებას არ აძლევს დაიცადოს, ზოგიც სიცივროვით და შიმშილით ავად ხდება და ყველა ესენი სჩივიან; ხშირად ისინი მივარდებიან სადგურის უფროსს და სთხოვენ რაც უნდა იყოს, საიდანაც უნდოდეს მოიყვანონ ორთქმავალი და გაამგზავროს მატარებელი; ბევრი დამტვრევით იმუქრება, დავლეწავთ ამ ფანჯრებს, კარებს და კიდევ არ მიიღებენ ზომასო, ბევრს აგონდება მაშინ ის „მშვენიერი“ დრო, როცა ყველაფერი იაფი იყო და მატარებელიც თავის დროზე დადიოდა. გზაზე გასართობი არაფერია, ხშირად ერთად თავს იყრიან, გროვდებიან სიამოვნებით უსმენენ დღევანდელ დღის უკუღმართობაზე ბაასს, ქუჩის „ორატორი“, რასაკვირველია, პოლიტიკაზედაც გადადის, ათასნაირ მარგალიტებით ამკობს ხალხის მეთაურებს. ამ დღეებში მომიხდა მგზავრობა ახალ სენაკიდან ქალაქამდე. მგზავრობის დროს მე უმთავრესი ყურადღება მივაქციე იმ „ორატორებს“, რომლებსაც საღერღელი აეშალათ, ლაპარაკის მადაზე მოდიოდენ. ირგვლივ ისმოდა ჩივილი: ვაი, რა დღეში ჩავცვივდით, როგორ აირია ჩვენი ცხოვრება, დღეს თუ ხვალ უარესი დრო დადგება, მთლად ამოვიხოცებით შიმშილით და სხ.

ყვირილაში დიდ ხანს მოგვიხდა ლოდინი, იქ ჩემი ყურადღება მიიპყრო ერთ გარემოებამ: ვიღაც მობალშევიკო ვაჟბატონს მოექუჩებინა ხალხი და უმტკიცებდა, რომ მთავრობამ ჩაიდინა ხალხის წინაშე დანაშაული, მიწის საკითხი თვითონ გადასწყვიტა ხალხის ნება-სურვილის წინააღმდეგო, ამის დასამტკიცებლად ზოგიერთ პრესასაც იმოწმებდა, ამტკიცებდა კერძო საკუთრება როგორი დამღუპველია გლეხობისათვის და სხვა, მაგრამ ჩვენც ჩავერიეთ ლაპარაკში და როდესაც თვითონ ის და მსმენელებიც დარწმუნდენ, რომ მთავრობა ხალხს შეეკითხება და იმის მიხედვით დაანაწილებს მიწას ხალხი ჩვენსკენ გადმოიხარა. ამ კითხვასთან ერთად ხალხს ავუხსენით ბევრი რამ, რაც გაუკეთებია დღევანდელ მთავრობას, ხალხი კმაყოფილი დარჩა და მოიწონა მთავრობის პოლიტიკა. ამ ლაპარაკში რკინის გზის შეგნებულმა მუშებმაც მიიღეს მონაწილეობა; შემდეგ ჩვენმა მობალშევიკე პირმა სრულიად უსაფუძვლოდ დაათავა: „მე სალაპარაკო ბევრი მაქვს, მაგრამ პირი წყლით მაქვს სავსეო.

მეორე ბაასი, ანუ უკეთ, ჩივილი მოვისმინე ერთ ახალ დათხოვილ მემანქანისაგან. ის უფრო ამაღლებულ რამეებს ლაპარაკობდა. ხშირად ჯიბიდან რაღაცას გაზეთებში გახვეულს იღებდა, —აი, საბუთიო, მსმენელებს უჩვენებდა. მე ძლიერ დამაინტერესა მისმა ლაპარაკმა, იქნება მართლა აქვს რამე საბუთი მეთქი. ის ვაჟბატონი ხალხს უსისინებდა რკინის გზის ეხლანდელ ადმინისტრაციაზე და გზათა მინისტრს ხომ ათასნაირ ბრალდებებს უყენებდა, რომლის დასასაბუთებლად ჯიბიდან ამოქონდა გახვეული „საბუთები“. „ჩვენ არაფერი გვწყენია გარდა იმისა, რომ დაგვითხოვეს არა საიმედო პირების წოდებითო, იმავე დროს ეხლანდელი მოსამსახურე არიან უცოდინარი თავის ხელობის, ბოროტმოქმედნი და ათას სხვანაირ მარგალიტებით ამკობდა მათ. ეხლა რომ მიმოსვლა შეფერხებულია, ეს ყველაფერი უთავბოლო მეთაურების ბრალიაო, ეხლანდელი ჩვენი მემანქანე თქვენ დაგამტვრევდათ, რომ მე არ მივშველებოდეო; ათასი ნარამეებს, რომ ... უნდა ომში შეაყენოთ, ეს ჩვენ ... დავაყენეთ და ... რკინის გზის ... მივაქვს საბუთები ნაციონალ-დემოკრატებთან, იმათ უნდა მოაწესრიგონ ჩვენი საქმეო. ის ერთად-ერთი პარტიაა, რომელიც მუშებზე ზრუნავს და სიმართლეს ამხელსო. დათხოვილები ისე ალელვებული არიან, რომ ააფეთქებენ გზებს და ხიდებსო“.

ზოგიერთი მსმენელნი ყურს უგდებდენ და ნიშნათ კმაყოფილებისა, კვერს უკრავდენ. ორატორმა ადმინისტრაციის წინააღმდეგაც გაილაშქრა. მგზავრების ერთი შეგნებული ნაწილი ჩაერია ლაპარაკში და ორატორიც ჩაჩუმდა.

ჩვენი რესპუბლიკის მესაფლავეთა ჯგუფს ახალ ახალი აგენტები უჩნდება. ვინ უწევს ანგარიშს იმ გარემოებას, რომ სახელმწიფოებრივი საქმეები ერთ დღეს ვერ კეთდება, ვინ უწევს ანგარიშს იმ ტეხნიკურ დაბრკოლებებს, რომელიც საერთო პირობებითაა გამოწვეული რკ. გზაზე. ჯერ ჩვენ არ ვიცით არც ერთი საბუთი, რომელიც ჩირქს სცხებდეს საერთოდ რკინის გზის დღევანდელ ადმინისტრაციას. ვიმეორებთ, რკინის გზაზე იმისთანებს აქვს ადგილი, რომელიც რესპუბლიკანურ მთავრობის პრესტიჟს არაფერს ჰმატებენ, ამას უნდა მიაქციონ დიდი ყურადღება მგზავრების შეგნებულმა ნაწილმა და რკ. გზ. ადმინისტრაციამ. ქუჩის ორატორებს დიდი გასავალი ექნება შეუგნებელ მასსაში, რის წინააღმდეგ შეგნებულმა ელემენტებმა უნდა აღიმაღლონ ხმა.

გ ლი ქობალავა.

ამ ორი კვირის წინეთ სადგურ ფოილოში თათრებმა დააკავეს ორი მემანქანე მურადოვი და ჩლაიძე. მიზეზი ის იყო, რომ ამ მემანქანეებს აღმოაჩნდათ „პარაოზზე“ რამდენიმე ფუთი ფქვილი. ხსენებულ მაშინისტების დანაშაულობაზე ხელის დაფარება შეუძლებელია, მაგრამ არის გარემოება, რომელიც ცოტათ ასე თუ ისე ამსუბუქებს ამ დანაშაულს. ადერბეიჯანის მთავრობა რომ საქართველოსკენ არაფერს არ უშვებს და ძალიან მკაცრათ სინჯავს მგზავრებს სამ საზღვარზე, ეს ცნობილია, ხოლო აქნამდი პარავოზებს არ შინჯავდენ და ამით მემანქანეებს საშუალებას აძლევდენ ცოტა რამ ოჯახისათვის წამოეღოთ. ალბათ ასე დაჩვეულებმა ცოტა ზომას გადააჭარბეს და ფქვილსაც ალაგი მისცეს პარაოზზე. უნდა აღინიშნოს, რომ ალბათ ადერბეიჯანის მთავრობამ ადრეც იცოდა ეს, მარა ყურადღებას არ აქცევდა, ვინაიდან ჩვენი მემანქანეები მიდიან ელისავეტპოლამდე და ხან ევლახ-უჯარამდეც. ეტყობა, ამ ბოლო დროს ადერბეიჯანის მთავრობამ ტაქტიკა იცვალა და პარაოზების ჩხრეკაც დაიწყეს. აი პირველათ შოხვდენ ორი ხსენებული მემანქანეები. ამის შესახებ მოდის დეპეშა—აღელვებაო. მოსამსახურენი უარს ამბობენ ადერბეიჯანის მხარესკენ წასვლას. ამის შესახებ მსჯელობა ჰქონდა ეროვნულ საბჭოს სოციალ დემოკრატ. ფრაქციას და დაადგინა მიმართოს მთავრობას თხოვნით—ჩაერიოს ჩვენი მთავრობა ამ საქმეში, რომ ამ უბრალო შემთხვევამ არ გამოიწვიოს არა სასურველი შედეგი.

X.

მუშათა შორის

კუკიის უბანი. ამ უბანში ფართედ აქვს ფესვები გადგმული ლოთობა-ქაღალდის თამაშს ეს ჩვეულობა უფრო გავრცელებულია მუშათა ზოგიერთ წრეებში. მუშა თავის მცირე შემოსავალს ქაღალდის თამაშში აგებს. უბნის მოწინავე მუშების ვალია მიაქციონ ყურადღება ამ გარემოებას.

მუშის გონებრივათ გაწრთვნა, ზნეობრივათ განსპეტაკება! ამ მხრივ ყველაზე მეტის გაკეთება შეუძლია პროფესიონალ კავშირებს; როგორც ვიცით, მუშათა უმრავლესობა კავშირების წევრებია, და ვინ იცის, მუშათა ნამდვილი ყოფა ცხოვრება თუ არა პროფესიონალურმა კავშირებმა? არ არის საკმარისი მარტო სამუშაო ხელფასის მომატებაზე ზრუნვა, კულტურულ მხარეს მუშის ცხოვრებისა უნდა მეტი ყურადღება მიექცეს.

რიხხვა.

ბორჯომის მამული

(დასასრული).

არის კიდევ ერთი ღირს აღსანიშნავი დარგი, ეს რძეულის მეურნეობაა. ბაკურიანი თავის მდიდარი და ფართე საძოვრებით, სუფთა ჰაერით საუკეთესო მიდამოა რძეულის საწარმოოთ. აქ საძოვრების კვალი ჩაყრილი აქვს ამ დარგს. მამულს მოზრდილი ფერმა აქვს, სადაც 90-მდე მწველელი ძროხა და სხვა ნახირია. უმთავრესად შვეიცის, შვეიცარიის და გერმანიის ჯიშებია, რაკი ბუნების ერთობა ამას მოითხოვს. დღესვე შეიძლება აქ კარაქის და სხვა რძეულის მზადება, გარდა ყველისა, რადგან საამისოდ საჭირო ჭურჭელ-სამყოფი და აპარატ-მანქანა

ჯერ არ არის. ამ ფირმას დღემდის ვიწრო მიზანი ჰქონდა.

ეს მეურნეობა უნდა გაფიდდეს და კომერციულ ნიადაგზე დადგეს. ამ მიზნით მწველელ ძროხის რიცხვი 500 მდე უნდა გამრავლდეს. ზაფხულობით საზალახო ბაკურიანის მიდამო სრულიად საკმარისია ამ რიცხვისათვის, ხოლო ზამთრისათვის ის სათიბები მამულისა, რომელიც 7,000 დესეტ. ადის. თუ არ გადიდდა წარმოება, იმ სახით რა სახით დღეს არსებობს, შემოსავალს ვერ მოგვცემს. ამასთან ერთად ამ ფერმას ექნება მნიშვნელობა, როგორც სამაგალითოს და ჯიშის გამაუმჯობესებელ წყაროს ჩვენში.

ბორჯომში ან მამულის სხვა ადგილზე საბავშო საზაფხულო ახალშენის (კოლონიის) მოწყობა შეიძლება. ამ მიზნისათვის, თუ ბორჯომში მოვაწყობთ, ერთ-ერთი მოზრდილი შენობათაგანი, რომ დავსთმოთ, 600 მდე ბავშვს მოვათავსებდით. ამავე მიზნისათვის უნდა დაეთმოს მამულის მიწები ქალაქთა თვითმართველობებს, რომ შეიძლონ ააშენონ საჭირო შენობები.

ფოთის ქალაქის თვითმართველობამ ითხოვა კიდევაც ამ მიზნით მიწის ნაჭერი. ახალშენი უნდა იყვეს სუფთა, მაგრამ არა ავადმყოფთა, ღარიბ დედმამის შვილთათვის. ზაფხული ბორჯომში გარდა ჯანმრთელობისა სხვ საც ბევრს მოუტანდა, რაკი ბუნების სიმდიდრე, მუზეუმი, ფერმა, ქარხნები, ბაღები და სხვა ბევრს აწვავლიდა ახალგაზრდობას კარგის ხელმძღვანელის ხელში. ფერმა, მუზეუმი, მის წვალებლები—ის ძალები, რომელნიც მამულში სხვადასხვა სპეცი ლისტებათ იმყოფებიან, სუფთა ჰაერი, ბუნების სიუხვე, ქარხნები და სხვა ყოველივე გამოგვადგებოდა ბავშვის აღზრდისათვის საჭირო სადი სკოლის შესაქმნელად. დღეს არის აქ სახელოსნო სკოლა, მაგრამ ჩვეულებრივად ქველმოქმედური, შაბლონიური და არა აღმზრდელი და სადი მწვრთნელი.

ამას გარდა გვეგონა, რომ ჩვენ შევსძლებდით აქ უმაღლესი სატყეო სამეურნეო სასწავლებლის გახსნას. ბორჯომი ერთად-ერთი კუთხეა, რომელსაც ამ მძიმე საქმის გაადვილება შეუძლია, რადგან ამ მიზნისათვის რამოდენიმე სასახლე, როგორც შენობა, თავისი წვრილმანი შენობებით, თუ საბოლოოდ არა პირველ პერიოდში მაინც კმარა და ამასთან ის ბუნება და არსებული მეურნეობის ტეხნიკა, ხომ ნახევრად აგებული საქმეა თუ სატყეო ინსტიტუტის გახსნას მოვინდომებთ.

მთელი მამულის საქმეების სათავეში მხოლოდ ერთი კაცი უნდა იდგეს, მხოლოდ მან უნდა აამუშაოს მამულის დიდი და რთული აპარატი, სადაც ტყის საქმის (მრეწველობის) მცოდნენი და სპეციალური ცოდნით აღჭურვილი კაცებია საჭირო. მანვე უნდა შესძლოს დღევანდელ მძიმე პირობებში მუშების და გლეხების დაყვავება და წინ გაყოლა, თორემ ერთი უტაქტო ნაბიჯის გადადგმით შეიძლება მამული დიდ საფრთხეში ჩავარდეს გლეხების და მუშების მხრივ. მამულის გამგე უნდა იყვეს, მხოლოდ მთავრობის წინაშე პასუხისმგებელი. მთავრობის მიერვე უნდა ინიშნებოდეს მამულის მართველი, ხოლო დანარჩენი შტატი კი მართველის მიერ შეგროვილი და მის კანტროლის ქვეშ მუშაობდეს. აუცილებელი საჭიროა მამულის კონტროლიორი, რომელიც ყოველივე ხარჯს, დაწესებულებას, წარმოებას გაშინჯავს და დაეხმარება გამგეს საქმის უკეთ წაყვანაში. რაიც შეეხება დღევანდელ მამულის ადმინისტრაციას, მიუხედავათ იმისა, რომ ბევრი მათგანი დაითხოვეს, კიდევ ბევრია დასათხოვი, რადგან მათ შორის აშკარა საბოტაჟნიკებიც არიან. მხოლოდ ერთ პიროვნებაზე მინდა მიგითითოთ. ეგ გახლავთ ი. პახარი—ადამიანი ტყის საქმეში მეცნიერულად მომზადებული, დიდი პრაქტიკი მომუშავე და მოყვარული თავის საქმისა. ადამიანი, რომელიც მხოლოდ მეცნიერების სიყვარულით აკეთებს ყველაფერს და ამიტომ ყოველივე ცუდ პირობებშიაც მთელის თავის ენერგიით არ აგდებს თავის ტყის საქმეს ხელიდან.

ბორჯომის მამული საქართველოს თვალის ჩინია. თუ მას გაეცნობით თქვენ ის შეგიყვარდებათ.

ეკონომიურ სიძლიერესთან და კულტურულ მნიშვნელობასთან ერთად—ეგ მამული ლამაზი და მშვენიერიც არის. ამიტომ საჭიროა მისი განსაკუთრებული პატრონობა.

შ. იოხელიანი.

ს.-დემ. პარტიაში

ქ. დუშეთი. 3 ს აგვისტოს შესდგა ადგილობრივ ს.-დ. პარტიული კრება. დღის წესრიგში დასმული იყო შემდეგი კითხვები: 1) პარტიული მუშაობის გაძლიერება, 2) სოფლად ზოგიერთ უპასუხისმგებლო პირების მუშაობა; 3) დუშეთის მაზრის გლეხთა ყრილობის მოწვევის აუცილებლობა, 4) მიწის რეფორმის დაჩქარება. ამხანაგების მოხსენებებიდან გამოირკვა, რომ პარტიული მუშაობა ძალიან სუსტათ სწარმოებს; საქმეს მეტად აფერხებს ის გარემოება, რომ ადგილობრივ ამხანაგებში თითქმის სრულებით არ მოიპოვება ინტელიგენტური ძალები, რომლებიც მუდმივათ იმუშავებენ აქაურ ორგანიზაციებში. კრებამ დაავალა ორ ამხანაგს, როგორც ორგანიზატორებს, მიიღონ ზომები, რათა პარტიულ კრებებს ყველა პარტიის წევრები ესწრებოდნენ, აგრეთვე დაუყონებლივ მოსძებნონ შესაფერი შენობა პარტიულ ბიუროს მოსათავსებლათ და ხელი შეუწყონ პარტიული გაზეთების გავრცელებას. ამასთანავე კრებამ დაადგინა სთხოვოს თფილისელ ამხანაგებს, ქ. დუშეთში გამოგზავნონ მომზადებული პარტიული ამხანაგი. სოფლებში უპასუხისმგებლო პირების მუშაობის შესახებ კრებამ დაადგინა: რადგანაც სხვადასხვა ჯურის პროვოკატორებს შეაქვთ არევ-დარევა სოფლეში და გზა-კვალს უბნევენ ისედაც გზა დაბნეულ გლეხკაცობას: კრება აუცილებლათ სცნობს გლეხთა ყრილობის მოწვევას და ადგენს მიიღოს ყოველი ზომები, რათა ეს ყრილობა თანხმათ დუშეთში მომუშავე ამხანაგების გადაწყვეტილებისა, მოწვეული იქნას 15 სექტემბერს. მიწის რეფორმის დაჩქარების შესახებ კრებამ გადასწყვიტა ეცნობოს საოლქო კომიტეტს, რომ მიწის საქმეების მოუწესრიგებლობის გამო დიდი უკმაყოფილებაა გლეხებში, ამიტომ ძლიერ საჩქაროა მიწის მიმღები კომისიების გამოგზავნა.

ხ.

პროვინცია

შულავერი (ბორჩალოს მაზრა). ამ ათიოდ დღის წინათ დაუსწარი საგანგებოთ გამართულ კრებას შულავერში. კრება გამოიწვია აქაურ მილიციონერთა ალვირ აშვებულმა მოქმედებამ. ერთმა „ცნობილმა“ მილიციონერმა მოჰკლა თავის ამხანაგი მილიციონერი სრულიად უმიზეზოთ. უკანასკნელმა იარაღის ჩაბარების მოთხოვნაზე უპასუხა პირველს, რომ იგი არსად გარბის და იარაღს ჩააბარებს თავის უფროსს. სხვათა შორის მოკლული ცნობილი იყო როგორც პატიოსანი მშრომელი მილიციონერი. მკვლელმა ასეთ ურჩობისთვის მოკლა თავის ამხანაგი და იარაღიც ააცალა. საზოგადოება მეტად აღელვა მილიციონერის ასეთმა თავგასულობამ. კრებაზე ბევრი ამბობდა: ასეთი მილიციონერები ძველ პოლიციელებს მოგვაგონებსო. აქაური მილიციონერების ნაწილი ლოთობის მეტს არაფერს აკეთებს. ზოგი მათგანი ჩინებული სპეკულიანტიც გამოდგა. გლეხს იაფად გამოგლეჯს პურის ფქვილს ან ხორბალს, ჩაიტანს თფილისში და მაგ. სისხლად ყიდის. ასეთი მაგალითი ხშირია. ჩვენ ვეკითხებით მაზრის კომისარს და მილიციის უფროსს: რატომ არ დაითხოვენ სამსახურიდან ფუვარგის მილიციონერებს? რატომ არ ღებულობენ ზომებს სპეკულიანტ მილიციონერების წინააღმდეგ? მკვლელი მილიციონერი თავისუფლად დასეირნობს შულავერში.

აქაური.

—

იანეთი (ქუთ. მაზრა). 2 სექტემბერს მოხდა იანეთის სამკითხველოს წლიური ანგარიშის რევიზია. სარევიზიოთ დანიშნული იყო ცალკე კომისია სამი წევრისაგან შემდგარი ადგილობრივ სოც.-დემოკრატიული პარტიის მიერ არჩეული. შემოსულა სხვადასხვა შემოწირულებებით და საწევრო ფულების შეგროვებით 1905 მ. და 35 კაპეიკი, ხარჯი კი 775 მან. 35 კაპ. დარჩა 1130 მ. სამკითხველოს მოსდის „ერთობა“, „სოციალ-დემოკრატი“, „ბორბა“, „სახალხო საქმე“ და „საქართველო“. სამკითხველოს ჰყავს 17 წევრი.

გ. წ.

—

სამეგრელოში დღეს დიდძალი ჯარი მოქმედებს, ალგილობრივათ მომქმედ ჯარს მოემატა გედევანიშვილის, კონიაშვილის და ჯუღელის რაზმები, ესენი სამხედრო ტეხნიკის მხრივ კარგათ არიან მოწყობილნი. მათი აქ ჩამოსვლამ ხალხის მტერთ შიშის ზარი დასცა, შრომის მოყვარე მეგრელთ კი იმედი მიეცათ და მოხარული არიან იქნება ეხლა მაინც მოგვაშორონ და მოგვაცილონ ბალშევიკებათ წოდებული ბრბოებიო. ასეთ სიტყვებს ხშირათ გაიგონებთ ყველგან.

2 სექტემბერს ჯარის უფროსებს წარუდგნენ ყოფილი ბრწყინვალე თავად უჩა დადიანის მეთაურობით ზუგდიდის მაზრიდან გამოგზავნილი 5 კაცი, და „ამნისტია“ მოითხოვეს, მცირე ხნის მოლაპარაკების შემდეგ 3 მათგანი დაატყვევეს, ხოლო უჩა დადიანი და მეორეც, ყაჩაღი ხვიტიას ძმა, რომელიც დილეგატებში ერია, დროებით გაანთავისუფლე; წინა დღეებში აქ შეიპყრეს ყოფილი ჯაშუში ნიკოლოზის დროისა, ნესტორ ჯოჯუა, მას აღმოაჩნდა ეროვნულ დემოკრატების მანდატი. მის წინააღმდეგ ბევრი საბუთებია. სამეგრელოს „გმირები“ აქედან გარბიან, ზოგი რკინის გზით დიდ ქალაქებისკენ მიეშურებიან და ნაწილი კი მთებში იხიზნება. ორპოფობას ბოლო ეღება, მთავრობის ჯარის გვიან შემოსვლამ, მართალია, ერთის მხრით იქვე გამოიწვია ხალხში და „ბალშევიკებათ“ წოდებული ყაჩაღები ძალზე გაათამამა, დაბა-ქალაქების დარბევის შემდეგ სოფლის კოოპერატივები და მცხოვრებლებიც გაძარცვეს და მაშინ კი მიხვდნენ გლეხები ვინც ყოფილან „ბალშევიკები“. დეზერტირები ახლა ვერ იმალებიან სოფლად და მიდიან ჯარში. მაზრის და სოფლის ადმინისტრაციის სისუსტე ძალზე აბრკოლებს სამეგრელოს დამშვიდების საქმეს.

?

—

ოზურგეთის რაიონი. ოზურგეთის რაიონის კოოპერატივები უკვე მეორე წელია, რაც შეკავშირდნენ და სარაიონო კავშირი დაარსეს. მას შემდეგ შესაძლებელი გახდა საქონლის ადგილზე მსხვილი პარტიობით შეძენა გაცილებით უკეთეს პირობებში, ვიდრე ეს ცალ-ცალკე შეძენის დროს ხდებოდა. ამ გზით კავშირმა დიდი სამსახური გაუწია მომხმარებელთ; მაგრამ უმთავრესი საქმიანობა კავშირმა ჩვენი რაიონის დამშევის წინა თვეებში გამოიჩინა: ყველა კოოპერატივებისაგან დააგროვა საკმაო თანხა და მოაწყო სასურსათო მსხვილი ოპერაცია. სწორედ ასეთი მუშაობის დროს სრულიად მოულოდნელად ოზურგეთის თავზე ოსმალთა ყუმბარებმა გაიზუზუნეს, ჩვენი რაიონი მტერს ჩაუვარდა მთელი ოზურგეთის რაიონის ავლა-დიდება, ოსმალთა გასვლის შემდეგ ხალხი თავ-თავის სახლ-კარს დაუბრუნდა, რაც გაძარცულ განადგურებული იხილა. უბედურებაში მყოფ ხალხს მიეშველა სხვადასხვა ორგანიზაციები, მარა ყოველივე ეს საკმარისი არ დარჩა და მთელი რაიონის მცხოვრებნი უფსკრულის კიდეზეა წამდგარი. ასეთ დროს შეუსვენებლივ უნდა მუშაობდეს ჩვენი რაიონის კოოპერატივები და ხალხს მძიმე გასაჭირს ცოტათი მაინც უმსუბუქებდეს. მაგრამ რა ქნას განადგურებულმა და მიწასთან გასწორებულმა კოოპერატივმა, როცა თვით მის წევრებს აღარ აქვს შეძლება მას სული მეორედ ჩაუდგან, კოოპერატივების უმოქმედობა მძიმე გაჭირვებაში აგდებს ხალხს, ჩვენს რაიონში განადგურებულია თორმეტი კოოპერატივი და რაიონულ კავშირის საწყობი. ზარალი შემდეგია: რაიონის კოოპერატივთა კავშირის საწყ.—114744 მ., ქ. ოზურგეთის კოოპერატივს დაეკარგა—74180 მ., ს. ლიხაურის—67477 მ. 21 კ., ლაშე-გაკიროული-ხიდის—69073 მ., კვირიკეთის—4172 მ., ზედა-მაკვანეთის—13344 მ., ქვედა მაკვანეთის—12300—ქვედა-დვაბზუს—17069 მ. 90 კ., სოფ. ოზურგეთ-ეწრის—7783 მ. 09 კ., კახურის—17100 მ., მელექედურის—4053 მ. 62 კ., ზვანის—42837 მ. 03 კ., სოფ. ოზურგეთის—33902 მ., სულ 478,035 მ. 85 კაპ.

აქ აღნიშნული ზარალი გამოანგარიშებულია საქონლის მაშინდელი ფასების მიხედვით, რაც ეხლანდელი ფულის ფასის მიხედვით გაცილებით დიდ ციფრს მოგვცემს. ძლიერ საჭიროა ჩვენმა მთავრობამ გრძელვადიანი უპროცენტო სესხით ან ერთდროული დახმარების სახით გამოაცოცხლოს კოოპერატივების მუშაობა, რაც უფსკრულის წინაშე მდგომ ხალხს სულს მოათქმევინებს და გაამხნევებს და კომერციისადმი ნდობით აღჭურავს.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ კოოპერატივების მუშაობის დაუძლურებამ ხალხში კოოპერატივებისადმი აპატია დაჰბადა, რაც თვით ხალხისთვისაა მავნებელი. ახლო მომავალში სრულიად საქართველოს კოოპერატივთა წარმომადგენლების ყრილობაა მოწვეული. საჭიროა ამ ყრილობამ ყურადღება მიაქციოს ამ მოვლენას და დაგზავნოს სოფლად ინსტრუქტორები ხალხში საჭირო ცოდნის შესატანად, რის შემდეგაც გამოცდილს და მცოდნე პირებს ჩაუვარდება ხელში კოოპერატივების ბედი და კარგს ნიადაგზე დადგება.

ხ დ—ძე.

—

ხ. ძიმითი. (გურია). 15 აგვისტოს ორკლასიანი სასწავლებლის ეზოში, ამავე სკოლის და ბაღის სასარგებლოთ გამართული იქნა წარმოდგენა ადგილობრივი სცენის მოყვარეთა მიერ. წარმოდგენილი იქნა „და-ძმა“; ბაღში საუცხოვოთ მოწყობილი იყო ბუფეტი-ლატარია და სხვა გასართობი. ლატარიიდან შემოვიდა 218 მან. ბილეთებიდან 550 მან. ბუფეტიდან 1190 მ. სულ 1958 მ. ხარჯები 1108 მ. გადაეცა საჩუქრათ სცენის მოყვარეებს 300 მ. წმინდა მოგება დარჩა 550 მან.

სოლომონიშვილი

წერილი რედ. მიმართ

პასუხი ბ. გ. გოგლოევს.

„ერთობის“ 180 №-ში ჩემს პატარა წერილში, სხვათა შორის, თქვენც მოხსენებული იყავით, როგორც სპეკულიანტის როლის ამსრულებელი. თქვენ ეს ვითომ სისაძაგლეთ მიგაჩნიათ და პასუხს მთხოვთ „ერთობის“ № 185-ში. პირველათ ბ. გოგლოევო უნდა განვუცხადო მკითხველებს, რომ მათ წინაშე დანაშაული მიმიძღვის, რადგანაც ფართეთ არ გავაცანი თქვენი მოქმედებანი. უნდა მოგაგონოთ, რომ თქვენი და კომპანიის მოქმედება ფართედ გააცნო მკითხველებს მეთვალყურემ გაზ. № 179-ში. გარდა ამისა, უნდა შეგეკითხოთ შემდეგი: 1) თქვენ ბრძანდებით ის ვაჟბატონი თუ არა, რომელსაც მატარებლიდან დაბრუნების დროს ეზოში „ოჩერედი“ გხვდებათ ჩარჩებისა და ელოდებიან თქვენს ორთქლმავალზე მოტანილ სხვადასხვა საქონელს; 2) თქვენ ვაჭრობთ ღვინით თუ არა? და მოდიან თქვენსას „ღვინისტები“ თუ არა? 3) ორთქლმავალი № 9098 თქვენ გაბარიათ თუ არა და თუ გაბარიათ, რისთვის გაქვთ ორთქლის ქვაბს ქვეშ მალულ ადგილას მოწყობილი კონტრაბანდის საზიდავათ თარო? 4) არის თუ არა ლალატი ის, რომ თქვენი საგმირო საქმენი ვითომ გინდათ თავზე მოახვიოთ სრულებით მართალს და შემთხვევით თქვენთან დანიშნულს ამხანაგს (რადგან ევლახამდე ერთ ორთქლმავალზე ორი მორიგე ინიშნება); 5) გცნობენ თუ არა დეპოს მუშები ისე, როგორც არა საიმედო ადამიანს და ამბობენ თუ არა უარს თანაშემწეები თქვენთან მუშაობაზე და 6) გამოჩნდება თუ არა ისეთი პარტიული ამხ. წევრი, რომ თქვენზე კარგი სთქვას? ყველა ამის შემდეგ რომელი პარტიის შესახებ და რომელი მთავრობის ბედნიერებაზე ლაპარაკობთ. თქვენ ხომ ყველა ამეების მტერი ხართ, ამას ისიც ამტკიცებს, რომ თქვენი პიროვნების გასათეთრებლად უფროსებს ასახელებთ, მაგრამ დემოკრატიას არ სცალია მაგისთვის—უფროსებთან იაროს და ისიც ისეთებთან, როგორიც არიან თქვენი მხარის დამჭერი და თქვენზე კარგათ „დახელოვნებული“.

დეპოელი.

სამკურნალო კაბინეთი
ექიმ ალექსანდრე დავითის ძის
კეკელიასი
იღებს კანისა, ვენერიულის და სიფილისით ავათმყოფებს (914—606 ის შეზხაპუნება). ავათმყოფთა მიღება დილის 9 საათ. 11 საათამდე და საღამოს 5 საათიდან 7 საათამდე. მიხეილის პროსპექტი, № 116, სასტუმრო „ნოე“-ს პირდაპირ. ტელეფონი 14—28.

მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნ-ტისა
მ. გოლდშტეინი
ყოფილი ასისტენტი ბარონ როტშილდის მთავარი გოსპიტლისა და ჟენევის უნივერსიტეტის კლინიკისა
თვალის ავათმყოფობანი. ამორჩევა სათვალეებისა. მიღება 12—2 საათამდე და 4—8 საათამდე. ნიკოლოზის ქუჩა, № 32.

ექიმი ნიკოლოზ ი. მახვილაძე
იღებს სპეციალურად—მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ. **სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქარებით და სხვა შინაგან სნეულებით** ავათმყოფთ ყოველ დღე საღამოთი 5—7 საათამდე. ელექტრიზაცია მისამართი: მოსკოვის ქ. № 11, ზემელის აფთიაქის მახლობლათ.

ექ. ქალი რ. ბ. შიშლო-საბაშვილი
მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველდღე **შინაგან, ქალურ და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა ხაბებით დარიგებას.** სიფილისის წამლობა ახალი მეთოდებით. დილის 10—12 ს. და საღამოს 6—7 ნახ. საათამდე. სერგიევის ქუჩა სოლოლაკი) სახლი № 9. ტელ. 14—74

ექ. დიასამიძემ
განაახლა სახლში ავათმყოფების მიღება 1—2 ს. ნაშ. და 5—6 საღ. ოლღას ქუჩა, სახ. № 15. ტელ. 18—03.

ექიმი ნ. დ. ტურიაშვილი
(მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უნივერსიტეტისა) ღებულობს ავადმყოფებს ყოველ დღე შუადღის 12—2 და საღამოს 4—5 საათ. შინაგან საბავშვო, საშვილოსნოს სნეულებანი. ნიკოლოზის ქუჩა, № 7, სიმხოვიჩის აფთიაქის გვერდით.

ექიმი დ. ი. ჯაფარიძე
მიიღებს შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებით ავადმყოფებს დილის 11—1 საათამდე, საღამოს 5—7 ს. მადათოვის ქუჩა № 7. ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ ტელეფონი 16—65.

ექიმი **დ. ჯავახიშვილი**
მიიღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულებიან ავათმყოფთ ყოველ დღე კვირის გარდა, დილის 9—11 და საღამ. 5—7 ს. ბინა: ვერა, გუნიბის ქუჩა, № 41. ტელეფონი № 14—09.

გაიხსნა თვალის საავადმყოფო
(მუდმივი საწოლებით)
ექიმი დონხინისა
ყოფილი ასისტენტი უნივერსიტ. თვალ. კლინიკისა ვენაში და პარიზში. ავათმყოფების მიღება ყოველ დღე 9 საათიდან 1 საათამდე და 4—7 ნახევარ საათამდე. მიხეილის პროსპექტი № 141 (კინემატოგრაფ „აპოლოს“ ახლო) მძიმე ავათმყოფები და საოპერაციები მიიღებიან სრულ პანსიონში. ტელეფ. 5—96.

ექიმი მ. ფ. [illegible]
იღებს ქალების და ქირურგიულ [illegible] [illegible] 11 [illegible] საღამოს 5—7 საათ. მისამართი: [illegible] ქუჩა 41. ტელ. № 9-52 (24—17)

ექიმი ბ. მ. მუხაძე
იღებს სადოსტაქრო ავათმყოფთ სა[illegible] 5—8 საათამდე კვირა დღის გარდა, მისამართი: დიდი მთავრის ქ № 57; [illegible] ცერეთა ეკონომიურ საზ. შენობის [illegible] დაპირ, სახ. სვანიშვილისა. ტელ. № 5—[illegible]

თფ. ქალაქის გამგეობის
მოწოდება
თფილისის მოქალაქეთა მიმართ

მოქალაქენო!

თხელი სათბობი მასალა ქალაქში თავდება, კიდევ ცოტა ხანი და მთელ ქალაქს წყვდიადი მოიცავს. საჭიროა მოქალაქეთა დიდი დახმარება ამ მომენტის დასაშორებლად. თფილისის ქალაქის გამგეობა ღებულობს საამისოთ სასწრაფო ზომებს, რომელიც გამოიხატება შემდეგში:

ქალაქი დაყოფილია რამოდენიმე [illegible]ნად, თვითეულ უბანში მუშაობენ უ[illegible] ელექტროტეხნიკები. ელექტრონით [illegible] ნათების შემცირება მინიმუმამდის [illegible] დეგ ნორმებში სავალდებულოა თფი[illegible] სის ყველა მოქალაქეთა და დაწესე[illegible] ლებებისათვის.

სავალდებულო დადგენილება დამტკიცებული თფილისის ქალაქის საბჭოს[illegible] მიმდინარე წლის 28 აგვისტოს სხდომაზე.

1) ნებადართულია თვითეულ საცხოვრებელ ოთახში თითო ელექ. წერტილი არა უმეტეს 25 სანთლის სინათლით.

2) აკრძალულია კერძო ბინებში, მაღაზიებში, გასართობ ადგილებში, სასტუმროებში, საპარიკმახეროებში და რესტორანებში ელექტრონის ენერგიით სხვა მიზნებისათვის სარგებლობა გარდა განათებისა.

3) მაღაზიებში, გასართობ ადგილებში, რესტორანებში და სხვ. ნებადართულია იქონიონ არა უმეტეს 4 სანთლისა ერთ კვადრატულ საჟენის სივრცეზე.

4) აუდიტორიებში, სამკითხველოებში და სასწავლებლებში არა უმეტეს 6 სანთლისა შენობის კვადრატულ საჟენის სივრცეზე.

5) აკრძალულია ელექტრონით განათება ვიტრინების, რეკლამების და აგრეთვე ყოველგვარი სასინათლო ეფექტები, გარდა თეატრის სცენებისა.

6) ბაღებში ნება დართულია იქონიონ არა უმეტეს ერთი სანთელისა ერთ კვადრატულ საჟენის სივრცეზე.

7) ზემოხსენებულ ნორმის გარ[illegible] დარჩენილის ელექ. წერტილები [illegible] ბეჭდება მანტიორებისაგან, რომელ[illegible] იქნებათ თან ქალაქის გამგეობის[illegible] შესაფერი მოწმობები. დარჩენილ ელ[illegible] ტრონის წყაროთა ნორმას საზღვ[illegible] უბნის ელექტრო ტეხნიკები, რომლებ[illegible] ექნებათ თან შესაფერი მოწმობ[illegible] უბნის ელექტრო ტეხნიკებს ეძლე[illegible] უფლება გასწიონ კანტროლი და შ[illegible] ჩნეულ ბოროტ მოქმედების დროს ს[illegible] ლიად გამორაცხონ ესა თუ ის აბონენ[illegible]

8) ზემოაღნიშნულ ნორმის დამრღ[illegible] ველნი პასუხის გებაში იქნებიან მი[illegible] მულნი მე 29 მუხლის ძალით და შ[illegible] ლება აგრეთვე სინათლეც წაერთვათ.

ქალაქის გამგეობა სთხოვს მოქალა[illegible] დამშვიდებით შეხვდენ მიღებულ ზომ[illegible] რომლის მიზანია შემოუნახოს მოქა[illegible] ქეთ ელექტრონის ძალა ზამთრისათ[illegible] ქუჩების გასანათებლად. ქალაქის გამგ[illegible] ბა მოუწოდებს მოქალაქეთ დაეხმარ[illegible] ელექტრონის კომისიებს ქალაქის სასა[illegible] გებლო მუშაობაში. (2—1)

შაბათს, 14 სექტემბერს (ახალი სტილ.)
ჟურნალ „პირველი ნაბიჯის“ რედაქციის სასარგებლოთ მუშათა კლუბში
მიხაილოვის პრ., 65 **გაიმართება საღამო** შემდეგი პროგრამით:

1) წარმოდგენილი იქნება ვოდევილი **ჭკუისა მჭირს** ვალ. გუნიას[illegible]

2) **კონცერტი ცოცხალი სურათებით**

ს. ირემაშვილის ხელმძღვანელობით. 3) **დივერტისმენტი.** მონაწილეობას მიიღებ[illegible] ჩვენი ახალგაზრდა პოეტები. პოეტი მეჩონგურე დაუკრავს ჩონგურს. 4) ცეკვა[illegible] დასასრულ საღამოზე იქნება: ლატარია-ალეგრა, ამერიკული აუქციონი, პტი[illegible] და სხვ. გარდა ამისა, დღისით (საღამოს 4—8 საათამდე) თამარა ხელაძის ასულ[illegible] ხელმძღვანელობით გაიმართება საბავშვო სეირნობა სხვადასხვა გასართობებით[illegible] დაწვრილებით იხ. აფიშაში. (2—1)

---

1 ენკენისთვიდან (ახ. სტ.) **ვიღებთ მოწაფეებს,** რომლებსაც შევასწავ[illegible] ლით: ჭრა-კერვას, ფეხსაცმელების კერვას, სალებავ[illegible] ბით ხატვას, შლიაპების, ყვავილების შუშაზე ხატვას, ხეზე ამოწვას და ყოველ[illegible] გვარ ხელსაქმეს. ვღებულობთ აგრეთვე დაკვეთას ზემოხსენებულ საქმეებზე. იქვე მიიღებიან შინა-მოსადილეები (ნახლებნიკები). ჩერქეზოვის ქუჩა, № 15, ბინა № 1
(3—1) ნატალია კენჭიაშვილი.

იანეთის უმაღლეს პირველდაწყებით სასწავლებელში
თავისუფალია საზოგადო საგნების **ორი მასწავლებლის** ხატვა-ხაზვის და გალობი[illegible] **მასწ. ადგილები.** თხოვნები გამოიგზავნება იანეთში იანეთის უმაღლეს პირველ[illegible] დაწყებით სკოლის გამგის სახელობაზე. **სახკოლო კომიტეტი.** (4—1)

განცხადება

თელავის 1 ქართული ვაჟთა გიმნაზია ამით აუწყებს მცხოვრებთ,

1) რომ მისაღები გამოცდები ყველა კლასებში მოხდება 20—25 ენკენისთვეს დასაწყისი 8 საათიდან.

2) ხელმეორედ გამოცდები 26—29 ენკენისთვემდის, დასაწყისი დილის 8 საათზე

3) სწავლა დაიწყება 1 ღვინობისთვეს დილის 9 საათზე.

4) თხოვნების მიღება გაგრძელდება 18 ენკენისთვემდის.

გიმნაზიის გამგე **კლიმიაშვილი.**

განცხადება

ფოთის ქალაქის გამგეობა ამით აცხადებს, რომ ამა 1918 წ. 25 სექტემბერს შუადღის 12 საათზე ახალი დროით, ქ. ფოთში, ქალაქის გამგეობის დარბაზში, მოხდება **შეჯიბრებითი ვაჭრობა.** გაიცემა იჯარით ექვსი თვის ვადით, ქალაქის განკარგულებაში მყოფი 11 პატარა ზომის მატორიანი გემი და სამი „ბარჟი“. დაწვრილებით პირობების და თვით გემების განხილვა-დათვალიერების მსურველმა უნდა მიმართოს ქალაქის გამგეობას. ფოთის ქალაქის გამგეობა. (3—2)

თფილისის რეალურ სასწავლებლის დირექტორი
ამით აცხადებს, რომ

1) ძირითადი განყოფილებები და კლასები (საანბანო, უნცროსი და უფროსი მოსამზადებელი განყოფილებები და I, II, III. IV კლასები) გაეროვნებულია და ყველა საგანი ქართულ ენაზე ისწავლება.

2) ყველა პარალელურ განყოფილებებში და კლასებში და აგრეთვე ძირითად V, VI, VII კლასებში სწავლა რჩება რუსულ ენაზე.

3) მისაღები და ხელახლა გამოცდები დაიწყება 20 ენკენისთვეს დილის 9 საათიდან.

გამოცდების განწესრიგება და ყველა ცნობების მიღება შეიძლება სკოლის კანცელარიაში. (2—2)

სოც.-დემ. პარტიის საოლქო კომიტეტთან მოეწყო გაფართოებული სეკრეტარიატი, რომელიც აძლევს პროვინციის ორგანიზაციებს პასუხს ყოველგვარ შეკითხვებზე. სეკრეტარიატი მოთავსებულია „ერთობის“ რედაქციის გვერდით, გოლოვინის პრ. № 12. აქვე ხდება პროპაგანდისტების ჩაწერა პარტიულ საქმეებზე სამუშაოთ. ბიურო ღიაა დილის 9—2 საათამდე, საღამოს 5—8 საათამდე. ტელეფონი № 16—62.